

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma

Vuosikertomus 2016

Tiivistelmä kansalaisille

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVA KATSAUS.....	3
3. TOIMINTALINJOITTAINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	7
Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR).....	7
Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR).....	11
Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR).....	16
Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR).....	19
Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR).....	24
Tekninen tuki (EAKR ja ESR).....	27
4. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT	28
5. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN	31
Etelä-Suomi.....	31
Länsi-Suomi.....	32
Itä-Suomi	33
Pohjois-Suomi.....	35
Valtakunnallinen toiminta	37

Ohjelma: CCI 2014FI16M2OP001

Raportointivuosi: 2016

Vuosikertomus on hyväksytty seurantakomiteassa 12.6.2017

1. JOHDANTO

Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa toteutetaan kaikkialla Suomessa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmassa on viisi toimintalinjaa ja 13 erityistavoitetta. Kaikkien hankkeiden tulee toteuttaa jotakin näistä erityistavoitteista. Ohjelmalle on asetettu tietyt indikaattoritavoitteet vuosille 2018 ja 2023. Ohjelman yhteen laskettu julkinen (EU + valtio + kunta + muu julkinen rahoitus) rahoituskehys on 2,4 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet. EU-rahoitus jakautuu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpiteisiin.

Ohjelman toimilla tavoitellaan:

- uuden liiketoiminnan syntyä,
- yritysten kasvua ja kansainvälistymistä,
- innovaatio- ja osaamispohjan laajentamista,
- uusiutuvan energian laajempaa hyödyntämistä,
- energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämistä,
- nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä,
- työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua,
- koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantumista sekä
- syrjäytymisen torjuntaa.

Tietoa rahoituksen hakemisesta saa rakennerahastotukea myöntäviltä viranomaisilta (ns. välittäviltä toimielimiltä) eli ELY-keskuksilta (RR-ELYt), maakuntien liitoilta, Tekesiltä ja sosiaali- ja terveysministeriöltä. Lisätietoa Suomen rakennerahasto-ohjelmasta saa osoitteesta www.rakennerahastot.fi. Kuluva ohjelmakauden hankkeisiin voi tutustua rakennerahastojen tietopalvelussa <https://www.eura2014.fi/rctiepa/>.

2. TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVA KATSAUS

Taloudelliset tiedot

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelma on edistynyt tasapainoisesti – toimintalinjojen 1-5 varausasteet laskettuna rahoituksen pääosasta (pl. suoritusvaraus) vaihtelevat välillä 38-47 % ja maksatusasteet välillä 9,1-13,2 % (taulukko 1). Merkittäviä eroja ohjelman edistymisessä ei ole havaittavissa eri alueiden välillä.

Sen sijaan rahastokohtaiset erot näkyvät siten, että ESR-toimenpiteissä keskimääräinen varausaste (ml. tekninen tuki) on jo lähes 47 % mutta EAKR:ssä vajaat 41 % mutta toisaalta EAKR:n maksatusaste on 11,6 % ja ESR:n 10,9 %. Erityisesti EAKR:n yritystuet maksetaan nopeasti, kun taas ESR-hankkeissa maksatukset toteutuvat hitaammin.

[Yksinkertaistettujen kustannusmallien](#) laaja käyttö mahdollisti sen, että maksatushakemukset pystyttiin käsittelemään pääsääntöisesti merkittävästi niille määriteltyä 90 päivän enimmäisaikaa nopeammin.

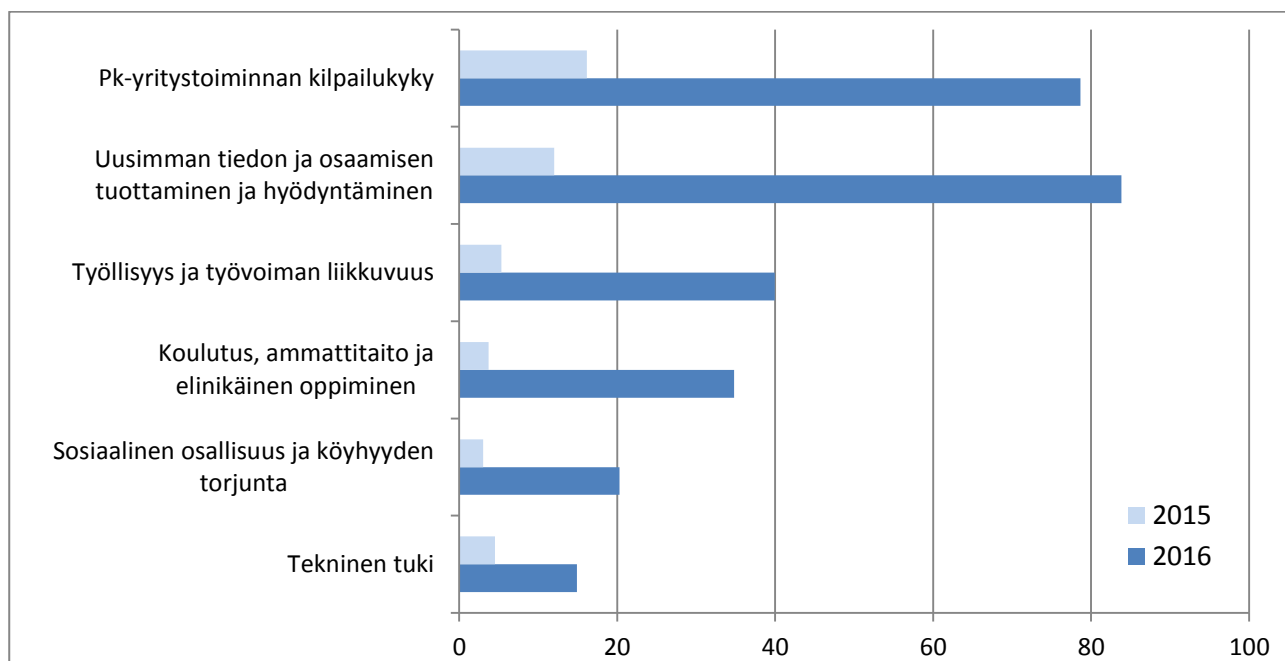
Ensimmäinen välimaksupyyntö toimitettiin komissiolle joulukuussa 2016.

Taulukko 1: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain 31.12.2016 mennessä.

TL/Erityistavoite	Julk. rahoituskehys (pl. suoritusvaraus)	Julkinen rahoitus 31.12.2016		Hankkeita
		Varattu	Maksettu	
1.1. Uuden liiketoiminnan luominen		38 407 330	13 139 494	294
1.2. Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen (vain IP-Suomessa)		21 175 202	5 240 931	17
2.1. PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen		131 563 876	46 476 273	936
3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen		35 389 083	13 782 310	141
TL1: EAKR: Pk-yritystoiminnan kilpailukyky yht.	596 178 660	226 535 491 38,0 %	78 639 008 13,2 %	1 388
3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen		68 179 854	17 181 616	258
4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuusien pohjalta		195 627 089	46 860 158	448
5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen		68 767 882	19 798 209	340
TL2: EAKR: Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen yht.	795 753 286	332 574 825 41,8 %	83 839 984 10,5 %	1 046
6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymisen edistäminen		141 892 005	26 898 448	234
7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen		50 495 042	12 071 512	126
8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolennmukaisen eriytymisen lieventäminen		6 251 315	979 891	22
TL3: ESR: Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus yht.	438 549 930	198 638 362 45,3 %	39 949 851 9,1 %	382
9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen		83 240 926	18 843 327	175
9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen		56 507 789	15 967 874	145
TL4: ESR: Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen yht.	307 918 038	139 748 715 45,4 %	34 811 200 11,3 %	320
10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen		87 494 136	20 317 833	178
TL5: ESR: Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta yht.	186 616 992	87 494 136 46,9 %	20 317 833 10,9 %	178
TL6 / EAKR: 11.1. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen	47 208 660	26 943 298 57,1 %	5 151 122 10,9 %	15
TL7 / ESR: 11.2. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen	30 761 292	25 522 976 83,0 %	9 754 227 31,7 %	3
Kaikki yhteensä	2 402 986 858	1 037 457 803 43,2 %	272 463 225 11,3 %	3 332
EAKR	1 439 140 606	586 053 614 40,7 %	167 630 113 11,6 %	2 449
ESR	963 846 252	451 404 189 46,8 %	104 833 111 10,9 %	883

Julkisen rahoituksen maksatukset kehittyivät merkittävästi kaikissa toimintalinjoissa vuoden 2015 lopusta, mikä kertoo hanketoiminnan vilkkaasta käyntiinlähdestä (kuva 1).

Kuva 1: Julkisen rahoituksen maksatukset toimintalinjoittain vuosina 2015 ja 2016, milj. euroa

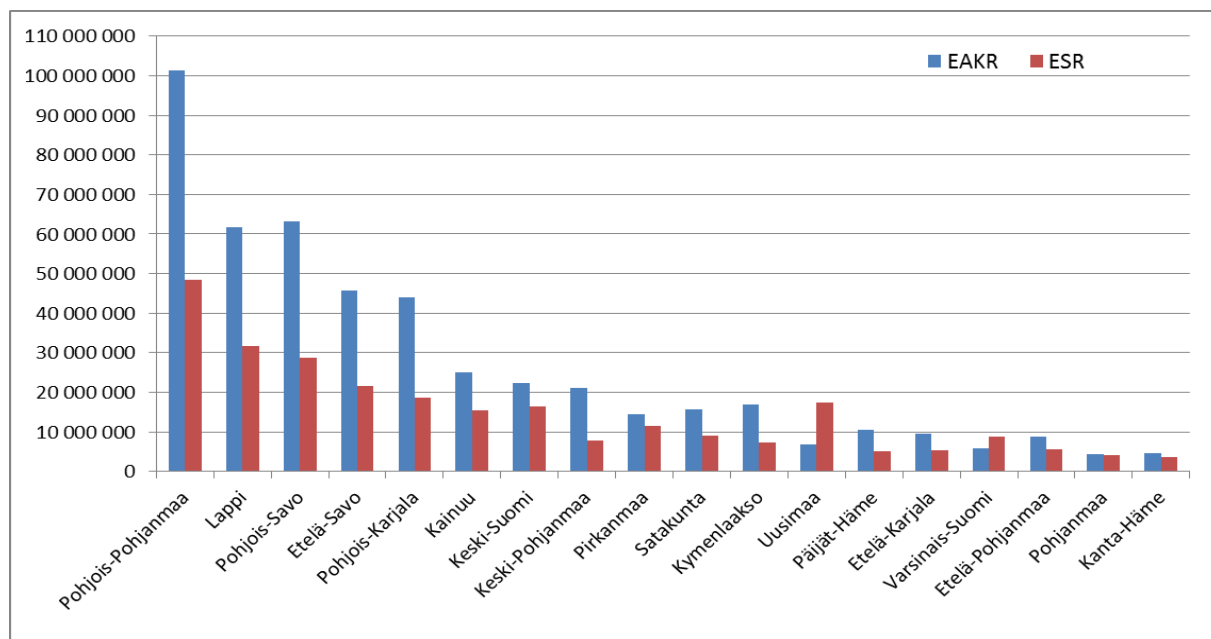
Ohjelmarahoituksen indikaatiivisesta maakunnittaisesta jakaumasta päätettiin ohjelmakauden alussa. Sen mukaisesti alueellisesta rahoituksesta n. 70 % kohdistuu Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntiin. Toteuma 31.12.2016 heijastaa sovittuja kehyksiä. Eniten EAKR- ja ESR-rahoitusta on siten varattu ja maksettu käytettävissä olevien kehysten mukaisesti Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa ja Pohjois-Savossa (taulukko 2 ja kuva 2). Vastaavasti vähiten julkista rahoitusta on hankkeille varattu ja maksettu Kanta-Hämeessä, Poh-

janmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla. Ei-maakuntakohdennettu –rahoituskehukseen sisältyvät ns. valtakunnalliset hankkeet, joiden osuus ESR:n kokonaiskehuksesta on 25 % ja EAKR:n peruskehuksesta alkuperäisen suunnitelman mukaan 10 %. INKA-ohjelman päättymisen myötä EAKR:n valtakunnallisen toiminnan osuus tulee jäämään alle 10 %:n.

Taulukko 2: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa rahoituskehyksittäin 31.12.2016 mennessä

Rahoituskehys	EAKR (milj. euroa)			ESR (milj. euroa)			Yhteensä (milj. euroa)			
	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Osuus	Maksettu	Kpl
Pohjois-Pohjanmaa	101,3	27,6	437	48,5	11,0	91	149,8	14,4 %	38,6	528
Lappi	61,7	18,3	315	31,6	7,3	69	93,4	9,0 %	25,6	384
Pohjois-Savo	63,1	18,2	222	28,7	6,9	87	91,8	8,8 %	25,1	309
Etelä-Savo	45,7	16,5	188	21,6	6,0	79	67,3	6,5 %	22,5	267
Pohjois-Karjala	44,0	14,6	178	18,7	5,3	53	62,7	6,0 %	19,9	231
Kainuu	25,1	8,1	115	15,4	4,2	37	40,6	3,9 %	12,3	152
Keski-Suomi	22,3	6,4	140	16,4	4,5	46	38,7	3,7 %	10,9	186
Keski-Pohjanmaa	21,1	7,6	117	7,8	1,5	18	28,9	2,8 %	9,1	135
Pirkanmaa	14,5	2,7	80	11,4	2,0	21	26,0	2,5 %	4,6	101
Satakunta	15,7	4,4	85	9,1	2,0	20	24,9	2,4 %	6,4	105
Kymenlaakso	16,8	6,8	68	7,3	1,5	23	24,2	2,3 %	8,3	91
Uusimaa	6,9	1,5	15	17,3	5,2	50	24,2	2,3 %	6,7	65
Päijät-Häme	10,5	3,3	65	5,2	1,6	13	15,7	1,5 %	4,9	78
Etelä-Karjala	9,5	2,9	50	5,3	0,6	18	14,8	1,4 %	3,5	68
Varsinais-Suomi	5,9	1,3	72	8,8	1,8	24	14,7	1,4 %	3,1	96
Etelä-Pohjanmaa	8,7	2,5	58	5,7	1,1	15	14,4	1,4 %	3,6	73
Pohjanmaa	4,3	1,0	65	4,1	1,1	12	8,4	0,8 %	2,0	77
Kanta-Häme	4,5	1,0	44	3,5	0,9	11	8,0	0,8 %	2,0	55
Ei-maakuntakohdennettu	89,2	18,5	105	162,9	35,4	148	252,1	24,3 %	53,9	253
Ylimaakunnallinen	15,1	4,3	30	21,9	5,0	48	37,0	3,6 %	9,3	78
Kaikki yhteensä	586,1	167,6	2 449	451,4	104,8	883	1 037,5	100,0 %	272,5	3 332

Kuva 2: Alueellisessa päätöksenteossa varattu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus, euroa) maakunnittain ja rahastoittain 31.12.2016 mennessä

Indikaattoritiedot

Vuoden 2016 loppuun mennessä rakennerahasto-ohjelman rahoituksella on toteutuneiden seurantatietojen mukaan

EAKR-hankkeissa:

- Syntynyt 138 uutta yritystä (joista naisten perustamia 32 eli 23 %)
- Luotu 1 733 uutta työpaikkaa (joista naisten osuus 495 eli 29 %)
- Luotu 130 uutta t&k&i –työpaikkaa (joista naisten osuus 40 eli 31 %)
- 174 pk-yritystä aloittanut uuden liiketoiminnan
- 217 yritystä kehittänyt markkinoille uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 204 yritystä kehittänyt itselleen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 648:ssa pk-yrityksessä tapahtunut merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- 106:n itä- ja pohjoissuomalaisen pk-yrityksen saavutettavuus parantunut
- 533 pk-yritystä aloittanut viennin tai laajentanut uudelle vientimarkkina-alueelle
- 2 070 yritystä osallistunut tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin
- Kehitetty yhdyskunnissa 468 uutta vähähiilisyttä edistävää ratkaisua

ESR-hankkeissa:

- Osallistunut:
 - ✓ 39 156 työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa ja 27 462 työssä olevaa henkilöä
 - ✓ 14 488 alemman tai ylemmän peruskoulutuksen suorittanutta henkilöä, 25 217 henkilöä joilla on keskiasteen tai ylemmän keskiasteen koulutus ja 25 632 henkilöä, joilla on korkeasteen koulutus
 - ✓ 4 216 opinto-ohjaajaa, uraneuvojaa ja muuta ohjauspalveluiden asiantuntijaa
 - ✓ 7 124 maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista tai vähemmistöön kuuluvaa henkilöä
 - ✓ 1 443 vammaista henkilöä
 - ✓ 985 asunnotonta tai asuntomarkkinoilta syrjäytynyttä henkilöä
- 1 031 henkilöä on aloittanut koulutuksen lopettaessaan hankkeessa
- 3 968 henkilöä on saanut ammattipätevyyden
- 2 046 työttömänä ollutta on saanut työpaikan
- Tuettu 6 683 mikro- ja pk-yritystä

Täytäntöönpanon kuvaus

Seurantakomitean sihteeristössä sovitun mukaisesti ohjelmassa on edellisvuoden tapaan järjestetty pääsääntöisesti vuosittain kaksi hakukierrosta, lukuun ottamatta yritysten kehittämishankkeita, joissa noudatetaan jatkuvan haun periaatetta. Valtakunnallisissa toimenpidekokonaisuuksissa on saatettu lisäksi järjestää erityisiä teemahakuja. Etelä-Suomen EAKR-ohjelmassa vuoden 2016 haku toteutettiin kaksivaiheisena, haku koostui ideavaiheesta ja varsinaisesta hausta.

Maakuntaohjelmien tavoitteita on onnistuneesti integroitu rakennerahasto-ohjelman tavoitteiden kanssa yhteneviksi ja EU-rahoitusta on kohdennettu älykkään erikoistumisen kärkiin. Maakuntakohtaisten hankkeiden lisäksi on rahoitettu ylimaakunnallisia hankkeita, joita on tavoitteena rahoittaa jatkossa enemmänkin. Alueellisista rahoituskehyksistä rahoitettavien yhteishankkeiden rahoittaminen on hallinnollisesti raskasta ja yliaalueellisuus toteutuukin helpoimmin valtakunnallisissa ohjelmissa. ESR-hankkeissa usean toteuttajan yhteishankkeet ovat olleet yleisiä jo pitemmän aikaa ja toimintamallia on enenevässä määrin otettu käyttöön myös EAKR-hanketoiminnassa.

Rahastojen välistä yhteistyötä on myös tiivistetty. EAKR- ja ESR-rahastojen välillä on toteutettu rinnakkais-hankkeita enenevässä määrin. Yhteistyö myös maaseuturahaston ja soveltuvin osin myös Interreg- ja Pohjoisen Periferian ohjelmien hankkeiden koordinoimiseksi on ollut hyvää. ESR:ssä on tiivistetty yhteistyötä maahanmuuttajiin kohdistuvien hankkeitten osalta turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamis-rahaston (AMIF), vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (FEAD), maaseuturahaston sekä kansallista rahoitusta myöntävien SPR:n ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen (STEA) kanssa.

Vuonna 2016 maakunnan liittojen rahoitusinstrumentiksi saatiin jo aiemmin lakaneen maakunnan kehittämishankkeen tilalle alueelliset innovaatiot ja kokeilut eli AIKO. Rahoitus on tarkoitettu alueen omiin vahvuuksiin perustuvaan erikoistumiseen ja kokeiluihin. Vaikka AIKO-rahoituksen volyymi on merkittävästi EAKR-tukea pienempi, se täydentää hyvin maakuntien mahdollisuuksia tukea alueen kehittämistoimintaa erityisesti ajallisesti ja toimenpiteiltään rakennerahastohankkeita rajatumpien toimien osalta.

Pelkästään hakemuskäytöstä ei voida vetää johtopäätöstä siitä, missä määrin alueella on kiinnostusta rakennerahastotoimintaan. Hakemukset ovat harvoin keskenään yhteismitallisia. Mm. hankkeiden koko, yhteishankkeiden osuus hakemusten kokonaismäärästä sekä hankesuunnitelmiin sitoutuneiden yritysten lukumäärä vaihtelevat huomattavasti sekä alueittain että hakukierroksittain riippuen osin haun teemoista. Indikaattorituloksiin kiinnitettiin kasvavaa huomiota vuoden aikana niin rahoituspäätöksen valmisteluvaiheessa kuin raportoitujen tuotosten oikeellisuudenkin osalta.

Itä- ja Pohjois-Suomessa on käytettävissä EAKR-osarahoitusta myös pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantamiseen. Käynnistyneillä hankkeilla tavoitellaan lähes 30 miljoonan euron investointeja pk-yrityksiin sekä arvioidaan n. 500 pk-yrityksen saavutettavuuden parantuvan.

Vähähiilisyteen osoitetun tuen osuus kaikesta käytettävistä olevasta tuesta on kasvanut ohjelman toteutuksen myötä. Silti vuoden 2016 lopussa EAKR-toimenpiteisiin varatusta rahoituksesta vain 18,5 % kohdistui vähähiilisyttä tukeviin hankkeisiin, joten valtioneuvoston asettamaan 25 %:n tavoitetasoon on vielä matkaa. Maakuntien välillä on huomattavia eroja vähähiilisyteen kohdistetun rahoituksen osuuksissa. Vähähiilisten hankkeiden osuus on kasvanut erityisesti yrityshankkeissa, mutta se on silti edelleen korkeampi toimintalinjalla 2.

Rakennerahasto-ohjelman seurantakomitea kokoontui vuonna 2016 kaksi kertaa, 18.-19.5. Oulussa ja 15.12. Helsingissä. Oulun kokouksessa mm. hyväksyttiin ohjelman ensimmäinen vuosikertomus ja Helsingin kokouksessa päätettiin välitarkastelussa saadun 5,8 miljoonan euron EU-lisärahoituksen kohdistamisesta ohjelmaan.

3. TOIMINTALINJOITTAINEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2016 loppuun mennessä 1 388 hanketta, joihin oli varattu julkista rahoitusta (EU + valtio + kunnat + muu julkinen) 227 milj. euroa. Selvästi tärkein erityistavoite on *PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen*, johon on kohdistunut yli puolet toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta ja jossa oli vuoden 2016 loppuun mennessä käynnistynyt lähes 1 000 hanketta. *Uuden yritystoiminnan luomiseen* on kohdistunut vajaa viidennes toimintalinjan rahoituksesta ja ainoastaan

Itä- ja Pohjois-Suomessa käytettävissä olevaan erityistavoitteeseen *Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen* vajaa kymmenesosa toimintalinjan rahoituksesta.

Erityistavoitteeseen *Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen* toteutuminen oli vuodenvaihteessa kohdistunut vain alle kuudesosa toimintalinjan rahoituksesta – Etelä- ja Länsi-Suomessa alle 10 %. Tilanne on kuitenkin parantunut vuoden takaisesta ja edelleen kevään 2017 aikana, mutta valtioneuvoston vähähiilisyttä edistäville toimenpiteille asettamaan tavoitteeseen neljänneksen rahoitusosuudesta on vielä matkaa. Vähähiilisyttä edistävien hankkeiden syntymistä on pyritty edistämään hallintoviranomaisen toimesta laaditulla hankehakijoille ja viranomaisille suunnatulla tukimateriaalilla, joka päivitettiin vuoden 2016 aikana. <http://www.rakennerahastot.fi/vahahiilisyys#>

Etelä-Suomessa on hankkeissa painotettu mm. omistajanvaihdosten edistämistä ja matkailutoimialaa. Suurin osa toimenpiteistä oli yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviä kehittämistehtäviä ja osallistumista kansainvälisiin yritystapahtumiin. Länsi- ja Pohjois-Suomessa keskeisiä teemoja ovat olleet myös digitaalisuus (mm. investoinnit toiminnanohjausjärjestelmiin) sekä tuotteiden ja palvelujen kehittäminen. Itä-Suomessa myönnettyt tuet ovat kohdistuneet edellisvuosia enemmän kehittämistoimenpiteisiin investointien osuuden pienentyessä.

Vaikka yritysrahoituksen kokonaiskysyntä säilyikin hyvällä tasolla vuonna 2016, laski se useimmilla alueilla hieman edellisvuodesta. Rahoituksen kysynnässä ja yritysten kehittämisaktiivisuudessa on maakunnittaisia eroja sekä määrän että toimenpiteiden osalta – joillakin alueilla on esim. ohjelmistoalan yrityksissä ja perinteisessä teollisuudessa edelleen havaittavissa varovaisuutta käynnistää uusia hankkeita. Toisaalta yleinen kohentunut työllisyys- ja taloustilanne sekä yritysten positiiviset kehitysnäkymät esimerkiksi Lounais-Suomessa telakka- ja autoteollisuuden kasvun vetämänä vauhdittavat myös laajemmin pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeita. Teollisuuden alihankintaverkostojen kilpailukyvyyn kehittäminen on merkittävässä roolissa EAKR-rahoituksessa.

Useilla alueilla on käytössä yhteiset yritysrahoituslinjaukset, joilla pyritään varmistamaan asiakkaiden tasapuolinen kohtelu päätöksenteon yhteydessä. Linjauksissa on huomioitu myös maakunnittaiset erityispainopisteet ja valinnat esimerkiksi älykkään erikoistumisen osalta.

Hanke-esimerkkejä:

Elintarvikkeista ja luonnosta elinvoimaa Koillismaalle, Naturpolis Oy

Hankeessa pyritään sekä luomaan puitteita laajemmalle elintarviketuotannolle että vaikuttamaan alueen ruokamatkailun vetovoimaisuuteen. Luontoon kehitettävät matkailutuotteet sekä luonnosta saatavien tuotteiden hyödyntäminen lisäävät matkailun kysyntää. Keinoina käytetään lisäksi sekä sähköisen että henkilökohtaisen myyntityön kehittämistä yhteistyössä elintarvike-, matkailu- ja kaupan toimialojen kanssa.

Hanke on valmisteltu yhteistyössä alueen yritysten ja Naturpolis Oy:n työntekijöiden kanssa. Hankkeen lähtökohta on Naturpolis Oy:n aiemmat hankkeet, Koillismaan luonnontuote- ja matkailualan esiselvityshanke ja kehittämisselvitys, Food&Travel –hankkeet sekä erityisesti Luonnollisesti läheltä -hanke ja hankkeessa toteutettu Kuusamo Lapland Wild Food -tavaramerkki ja Taivalkoski Wild Food -tavaramerkki.

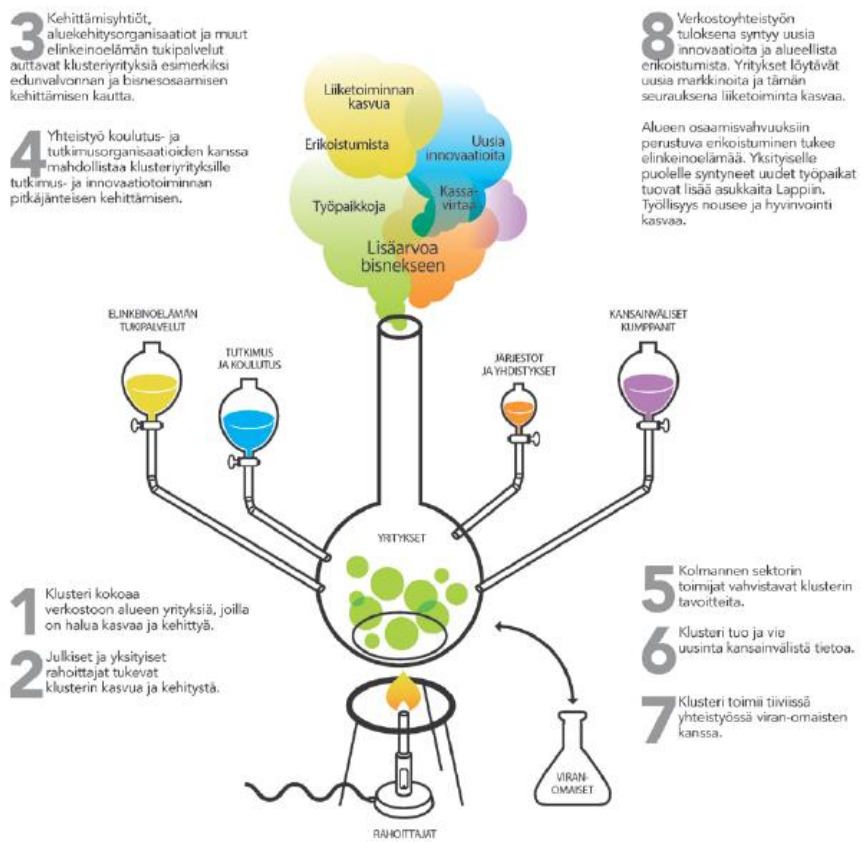
Julkinen rahoitus: 337 990 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A70184>

Lapin maakunnallinen Arktisen erikoistumisen osaamiskeskittymä - Arctic Smartness Excellence –ASE, Lapin Yliopisto

Arktisen erikoistumisen osaamiskeskittymän (ASE) tarkoituksena on samanaikaisesti parantaa alueen kehittämisorganisaatioiden (korkeakoulut, kehittämis-yhtiöt, tutkimuslaitokset) yhteisiä toimintamenettelyjä elinkeinoelämää tukevan klusteritoiminnan kehittämiseksi., tki-toiminnan organisaatorajat ylittävän yhteistoiminnan kuten osamisen ja kehittämissympäristöjen yhteisen hyödyntämisen lisäämiseksi, kansainvälisen tki-toiminnan mahdollistavien yhteisöjen (EU-tason verkostot, konsortiot, platformit, viranomaiset, eri aluiden edunvalvojat) kanssa tehtävän yhteistyön mahdollistamiseksi ja -yhteisen Lapin Arctic Smartness –viestinnän toteuttamiseksi. ASE-hankkeen viisi klusteria ovat nousseet Lapin liiton arktisen erikoistumisen jalkautus ja Arctic Smartness Portfolio-hankkeiden kautta onnistuneeksi tavaksi toteuttaa

monimuotoista ja -alaista yritysälhtöistä toimintaa Lapissa. Julkinen rahoitus: 1 927 213 euroa.

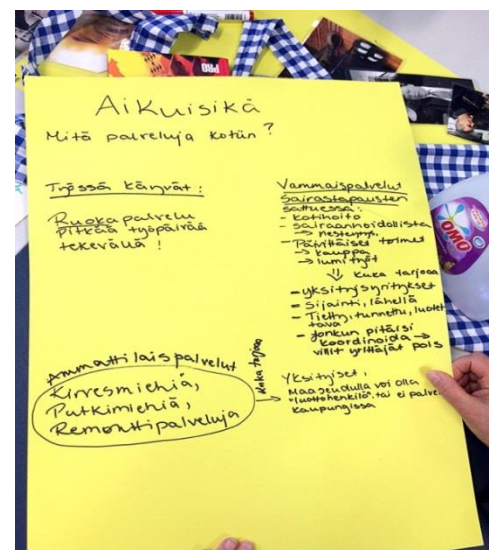
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72213>

Hyvinvointikumppanuus, Saimaan ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeen päätavoite on vahvistaa eteläkarjalaisten hyvinvointialan mikro- ja pienyritysten toimintaedellytyksiä, elinvoimaisuutta ja kasvua sekä kumppanuutta julkisen sektorin kanssa, jotta asiakkaat löytävät tarvitsemansa hyvinvointia tukevat palvelut helposti ja luotettavasti. Toimenpiteet toteutetaan niin, että hanketoimijoiden lisäksi yritykset, asiakkaat ja heidän omaisensa sekä tilaajina toimivat julkisen sektorin edustajat ovat mukana hankkeen kehittämistoimenpiteissä. Hankkeen tuloksena syntyy yritysmäinen kumppanuusverkosto, joka muovautuu toimintaympäristöjen muuttuessa sekä alueen kehittämiseen sitoutuneita terveys- ja hyvinvointialan kasvuyrityksiä, joilla on korkeatasoinen hankintaosaaminen Julkinen rahoitus: 352 376 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70869>

Aurelia Turbines, tuotteiden applikaatiosoveltaminen

Aurelia Turbines kaupallistaa Lappeenrannan teknillisen yliopiston kehittämää tekniikkaa. Tuotteena on pienehkö, erittäin korkeahyötysuhteinen 400 kW -tehoisen kaasuturbiini, joka voi käyttää polttoaineenaan paitsi kaasumaisia, myös nestemäisiä ja uusiutuvia polttoaineita. Aurelia Turbines kaupallistaa Lappeenrannan teknillisen yliopiston kehittämää teknologiaa. Päämarkkinat ovat pienen ja keskisuuren teollisuuden sähkön ja höyryn yhteiskäytössä. Yrityksen kehittämishankkeessa tutkitaan yhtiön tuotteiden soveltuvuutta asiakasprosesseihin niin, että tuotteiden ympärille kulloinkin tarvittavat lisämateriaalit tulevat määritellyiksi ja mahdollisesti tarvittavat muutokset tuotteeseen saadaan selvitettyä. Julkinen rahoitus: 99 832 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70690>
www.aureliaturbines.com

Kohti vähähiilistä matkailua Etelä-Savossa (VÄHIMAT), Mikkelin Ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeessa koottiin tutkimustietoa hiilijalanjäljestä matkailussa, tietoa matkailuyrityksiin soveltuvista hiilidioksidipäästöjen laskemiseen käytettävistä menetelmistä sekä keinoista päästöjen vähentämiseksi. Tietoa koottiin tieteellisistä ym. julkaisuista, internetistä, kahdella benchmarkkausmatkalla, osallistumalla tilaisuuksiin sekä hankeyrityksissä tehdyn työn kautta. Hankeyrityksissä laskettiin yritysten ja niiden valittujen tuotteiden hiilijalanjälki, tehtiin ehdotuksia päästöjen vähentämiseksi ja arvioitiin ehdotusten kustannusvaikutuksia.

Hankeyritysten asiakaskyselyillä kerättiin tietoa asiakkaiden vähähiilisuuden lukutaidosta ja vähähiilisten matkailutuotteiden ostohalukkuudesta. Asiakaskyselyissä selvitettiin myös asiakkaiden näkemyksiä yritysten ympäristövastuullisuudesta kertovasta viestinnästä. Kyselyjen perusteella arvioitiin vähähiilisyttä kilpailuetuna yrityksissä ja tehtiin toimenpide-ehdotuksia kilpailuedun parantamiseksi.

Hiilijalanjäljen laskenta osoitti, että majoitusyrityksissä ylivoimaisesti suurin osuus hiilijalanjäljestä syntyy lämmityksestä ja että vaikuttavin keino pienentää hiilijalanjälkeä on käyttää uusiutuvaa energiaa. Erot kahden yrityksen majoituksen hiilijalanjäljessä osoittivat myös erilaisten energiansäästöratkaisujen merkityksen. Nämä toimenpiteet tuottavat yleensä myös kustannussäästöjä.

Asiakaskyselyt osoittivat, että vaikka asiakkaat kertovat olevansa hyvin tietoisia matkailun hiilijalanjäljestä ja katsovat tarpeelliseksi pienentää sitä, ilmastonmuutoksen uhka ja tarve vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vaikuttaa käytännössä vain harvan matkailijan ostopäätöksiin. Monet matkailijat ovat kuitenkin valmiita suosimaan ympäristövastuullisiksi kokemiaan elementtejä ja toimintaa kuten lähiruokaa ja jätteiden lajittelua ja kierrätystä, joiden kautta he saavat hyötyjä (ruoan tuoreus ja terveellisyys) tai joiden vuoksi ei tarvitse olennaisesti muuttaa nykyistä matkustuskäyttäytymistä (lajittelu ja kierrätys). On kuitenkin myös asiakasryhmiä, jotka olisivat valmiita osallistumaan yrityksen hiilijalanjäljen pienentämiseen esimerkiksi energiansäästön ja kompensatioiden avulla. Yritysten viestimisestä ympäristövastuullisuudesta ei yleisesti ottaen pidetty riittävänä.

Hanke loi pohjaa alueen yrittäjien, muiden matkailun toimijoiden ja sidosryhmien työlle hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja sen tuloksena tuotettiin ehdotuksia matkailun hiilijalanjäljen pienentämiseksi Etelä-Savossa. Osa ehdotuksista sisältyy Etelä-Savon maakuntaliitolle jätettyyn Kohti vastuullista matkailua -hankehakemukseen.

Julkinen rahoitus: 78 377 euroa. Hankkeen tulokset koottiin julkaisuksi, joka on saatavana digitaalisessa muodossa osoitteessa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-588-559-3>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71517>

Biofire Oy:n uudesta tuotteesta kilpailuetua kansainvälisille markkinoille, Biofire Oy, Kauhajoki

Biofire Oy valmistaa ja toimittaa bioenergiaa polttoaineena käyttäviä lämpökeskuksia. Yhtiön tavoitteena on kehittää kansainvälistä kilpailuetua parantava tuote ja laajentaa toimintaa kansainvälisille markkinoille. Hankkeessa toteutetaan vientikohdemaiden markkinoiden tutkimus ja analyysi. Tuloksena syntyy suunnitelma markkinointikonseptiksi ja markkinoinnin työkaluiksi. Hankkeen toisessa osiossa toteutetaan uuden tuotteen kehitystyö. Lopputuloksena on koekäytetty ja testattu proto.

Julkinen rahoitus: 107 190 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71921>

Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)

Toimintalinjalla 2 oli vuoden 2016 loppuun mennessä käynnistynyt 1 046 hanketta, joihin oli varattu julkista rahoitusta yhteensä 333 miljoonaa euroa. Selvästi merkittävin erityistavoite on ollut *Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta*, johon on kohdistunut lähes 59 % toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta. Tässä erityistavoitteessa on toteutettu maakuntien omia älykkään erikoistumisen painopisteitä tukevia hankkeita.

Erityistavoitteiden *Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen ja Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen* osuus toimintalinjalla varatusta julkisesta rahoituksesta on molempien noin viidesosa.

Toimintalinjan rahoitusta on kohdennettu maakuntien määrittelemille kärkitoimialoille suunnitellulla tavalla niin, että valitut hankkeet tukevat paitsi indikaattoreita, myös maakuntien omia maakuntastrategioita. Toimintalinjan hankkeissa vahva tutkimustausta kytkeytyy yritysysteistyöhön. Monet hanketoteuttajat ovat tutkimus- ja koulutusorganisaatioita ja kohderyhmänä hankkeissa ovat yritykset. Maakuntien tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden osaaminen on lisääntynyt hankkeiden kautta. Oppimisympäristöjen kehittämällä ja investoinneilla on pyritty varmistamaan ammattitaitoisen työvoiman saanti sekä kilpailukykyiset laitteistot eri t&k&i -aloilla. Korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten välinen yhteistyö sekä laitteistojen yhteiskäyttö onkin lisääntynyt ohjelmakaudella. Hankkeiden odotetaan synnyttävän uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja, mutta tulokset syntyvät pääosin hankkeiden loppuvaiheessa ja näkyvät vasta myöhempien vuosien raportoinneissa.

Etelä-Suomessa toimintalinjan hankkeissa ominaista on vahva tutkimustausta kytkettynä yritysysteistyöhön. Hankkeissa on painotettu kiertotaloutta, biotaloutta ja cleantechia sekä uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta. Maakuntien omien painotusten lisäksi vuonna 2016 haussa oli yhteinen painotus: digitaalinen uudistuminen ja avoin data liiketoimintamahdollisuuksien edistäjänä.

Edellä kuvattujen hankkeiden lisäksi toimintalinjalla toteutetaan Suomen suurimman kaupungin (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu) yhteisen 6Aika-strategian mukaisia hankkeita. Strategiassa on kolme painopistealuetta: Avoimet innovaatioalustat, avoin data ja rajapinnat sekä avoin osallisuus (lisätietoja: <https://6aika.fi>)

Länsi-Suomessa toimintalinjan hankkeita on käytetty tehokkaasti tukemaan erityisesti maakuntien määrittelemiä kärkitoimialoja. Onkin nähtävissä, että vuoden 2016 ja ylipäätään ohjelmakauden alun hankkeet ovat vahvistaneet mm. Satakunnan laajaa robottiosaamista, Keski-Suomen biosektoria ja kyberturvallisuuskeskittymää, Etelä-Pohjanmaan agrobiotaloustoimialaa, Pohjanmaan vahvaa energiasektoria ja Pirkanmaan hyvinvointi- ja cleantech-osaamista.

Myös Itä- ja Pohjois-Suomessa rahoitusta on ohjattu maakuntien kehittämisen painopisteisiin ja toteutettu pitkäjänteistä älykkään erikoistumisen mukaista kehitystyötä. Hankkeista suuri osa on tutkimus- ja/tai kehittämisen organisaatioiden vetämiä ja niissä on ollut hyvin mukana alueen yrityksiä elinkeinoelämävaikutusta lisäämässä.

Itä-Suomessa toimintalinjan hankkeet ovat painottuneet metsäbiotalouteen, valmistavaan teollisuuteen, vedenpuhdistukseen, kaivosalaan, hyvinvointiin ja terveysteknologiaan, matkailuun sekä cleantechiin. Rahoittamisen edellytyksenä on ollut elinkeinoelämävaikutus liittyen pk-yritysten kasvuun ja kehittymiseen sekä niiden vaatiman osaamisen lisääntymiseen.

Pohjois-Suomessa toimintalinjalla on rahoitettu arktiseen erikoistumiseen, matkailuun, digitalisaatioon, robotiikkaan sekä kemian ja biotalouden synergiaan liittyviä hankkeita. Yritysrahoitusta kohdistui mm. puutavara- ja puutuoteteollisuuden uusien tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon,

liike-elämän palvelujen alalla ICT- ja ohjelmistoyritysten tuotekehitykseen sekä teollisuuden uusien prosessien kehittämiseen. Ympäristöalan hankkeiden teemoina ovat olleet mm. alueen osaamisverkostojen hyödyntäminen mm. kaivosalaan ja turvetuotantoon liittyvien ympäristöongelmien ennakoinnissa ja ratkaisuisissa sekä kriittisten mineraalien etsintämenetelmien kehittämisessä. Vähähiilisyden teemoista on panostettu metsähakkeen käyttömahdollisuuksien vahvistamiseen, rakennusten energiatehokkuuden ja älykkään talotekniikan kehittämiseen sekä teollisuuden materiaalitehokkuuden ja sivuvirtojen hyödyntämisen edistämiseen.

Hanke-esimerkkejä:

BIOCOM-mikrokiteinen selluloosa kumiseoksissa, Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeen tavoitteena on kehittää mikrokiteisen selluloosan (MCC) valmistusta kumiteollisuuden tarpeisiin. Kiristyvien päästönormien ja kierrätettävyyksivaatimuksien vuoksi kumiteollisuudessa on kasvanut tarve ympäristöystävälliselle, kierrätettävälle materiaalille. Puun kuiduista valmistettava MCC on valkoista, biohajoavaa jauhetta, jota käytetään maailman laajuisesti mm. lääketeollisuudessa. Hankkeen tuloksena syntyy uusia MCC-laatuja, jotka soveltuvat kumiteollisuuden tarpeisiin. Lisäksi MCC:n valmistusta saadaan optimoitua kyseisten laatujuen tuottamiseksi. Hankkeen myötä uuden biomateriaalin mahdollisuudet ja sovelluskohteiden potentiaali tunnetaan nykyistä paremmin. Etelä-Savon alueella on runsaasti metsävarantoja, joita tulevaisuuden MCC valmistustekniikka voi hyödyntää. Tekniikalla saavutetaan ympäristöystävällisiä, korkeamman jalostusasteen tuotteita, jotka edesauttavat metsävarannosta saatavia hyötyjä. Parhaimmillaan koelaitteistolla valmistetut tuotteet mahdollistavat uuden markkina-alueen MCC:n käytölle ja edesauttavat uuden, kestävä kehityksen mukaisen tekniikan käyttöönottoa.

Julkinen rahoitus: 153 661 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A71518>

6AIKA: SOHJOA – Autonominen Last mile –liikenteen fyysinen ja virtuaalinen innovaatioalusta urbaanissa ympäristössä, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Sohjoa-hanke vastaa elinkeinoelämän sekä kestävän ja älykkään kaupunkiliikenteen haasteisiin tuomalla 6Aika-kaupungeille kustannustehokkaat, vähäpäästöiset sekä matkustajien tarpeet huomioivat autonomiset, kymmenen hengen, piensähköbussit kokeilupohjaiseen operointikäyttöön hankkeessa luotaville avoimille innovaatioalustoille. Autonomiset pienbussit toimivat saumattomana osana julkisen liikenteen niin kutsuttua Last mile -operointia. Last mile -liikennöinnin tavoitteena on tiheän vuorovälin autonomisen alueellisen liityntäliikenteen yhdistäminen tiheän vuorovälin raskaaseen raide-/linja-autoliikenteeseen. Konkretian avulla mahdollistetaan kohdeyritysten uusien odottamattomien toimintamallien, tuotteiden ja palveluiden luonti ja testaaminen.

Julkinen rahoitus: 553 417 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A72169>

Tavoitteena on kehittää tekstiilikierrätyksen tutkimus- ja kehityskäyttöön puoliautomaattinen kustannustehokas tunnistus- ja lajittelulaitteisto, jonka IR-analytiikka mahdollistaa eri tekstiililaatujen luotettavan tunnistuksen. Tässä hankkeessa rakennetaan pilottimittakaavainen tekstiilien tunnistus- ja lajittelulaitteisto, joka tuo tarvittavan laiteratkaisun pk-yritysten käyttöön. Hankkeessa investoidaan tekstiilien tunnistamiseen soveltuva IR-analysaattori ja siihen tarvittava sähkö, automaatio ja mekaniikka. Tuloksena valmistuva laitteisto on skaalattavissa pk-yritysmittakaavan kierrätyskeskuksiin, ja se edistää tekstiilien poisto- ja sivuvirtojen kierrätystä ja uusiokäyttöä.

Julkinen rahoitus: 122 016 euroa. <https://www.eura2014.fi/rtiepa/projekti.php?projektkoodi=A71756>

Jyväskylä Security Technology - JYVSEVTEC Center, Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy

Keski-Suomeen on kasvanut maailmanlaajuisesti merkittävä kyberturvallisuuden keskittymä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) on käynnistänyt kyberturvallisuuden insinööri AMK ja ylempi korkeakoulututkinto –koulutusohjelmat. Useat suomalaiset yritykset sekä valtion toimijat, kuten puolustusvoimat ja valtiovarainministeriö, ovat käyttäneet kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutuskeskusta harjoituksissaan. Kansallinen kyberharjoitus (KYHA) on järjestetty vuodesta 2013 lähtien Jyväskylässä.

JAMK:n IT-instituutilla on käynnissä [JYVSECTEC – Jyväskylä Security Technology](#) – kyberturvallisuusteknologian kehittämishanke. Sillä vahvistetaan kyberturvallisuuden kehitysympäristön (RGCE, Realistic Global Cyber Environment) osaaamista. EAKR-rahoitteisessa hankkeessa tuotetaan uusia tutkimus-, testaus- ja koulutuspalveluita yhteistyöverkoston kanssa. Hankkeessa työskentelee kymmenen henkilöä ja tavoitteena on palkata lisää henkilöstöä. Turvallisuuskomitea on valinnut hankkeen Suomen kyberturvallisuusstrategian toimeenpano-ohjelman neljän keskeisimmän hankkeen joukkoon.

Toimintaympäristöä kehitetään mm. teollisuuden ja yritysten käyttöön. Yritysten harjoitustoimintaan konseptoidaan uusia toimintamalleja. Samaan aikaan kehitetään kyberturvallisuuden tilannekuvaan liittyvää toimintaa.

Tämä hankepari muodostaa kokonaisuuden, jolle konkreettisia tarpeita on koottu yli 50 yrityksen ja julkisen organisaation edustajien kanssa käydyissä keskusteluissa sekä kyberturvallisuutta käsittelevissä seminaareissa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Molempien hankkeiden tulostavoitteiden ja toimenpiteiden tarkempaan määrittelyyn on myötävaikuttanut sekä aikaisempiin hankkeisiin osallistuneita yrityksiä että tähän hankkeeseen sitoutuneita yrityksiä. JYVSECTEC Center -hankekokonaisuuden tarkoituksena on kehittää JYVSECTEC:stä Suomen johtava puolueeton kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutuskeskus, joka lisää yritysten ja muiden toimijoiden häiriönsieto-

kykyä, mahdollisuuksia havaita oman toimintansa ja järjestelmiensä haavoittuvuuksia, kykyä havaita ja torjua kyberuhkia sekä kehittää henkilöstön osaamista.

Julkinen rahoitus: 1 125 004 euroa + 720 145 euroa

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70112>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70153>

<http://www.rakennerahastot.fi/web/lansi-suomen-suuralue/etusivu/->

[/asset_publisher/KPj944LdO2KA/content/turvaa-sahkoiselle-ja-verkottuneelle-yhteiskunnalle/maximized](#)

Materiaalitekniikan TKI-keskuksen konseptointi ja toiminnan pilotointi Pohjois-Savossa (MaTKI-konsepti), Itä-Suomen yliopisto

Tavoitteena on luoda toimintamalli, missä Pohjois-Savossa sijaitsevien useiden oppimisympäristöjen materiaalitekniikan asiantuntemus ja laitekanta valjastetaan hyödyntämään yritysten t&k-toimintaa. Kehitettävä Materiaalitekniikan TKI-keskus toteutetaan Itä-Suomen yliopiston, Savonia amk:n ja Savon koulutuskuntayhtymän yhteistyössä, jolloin toisiaan täydentävä osaaminen yhdistetään tukemaan yrityskentän tarpeita. Hankkeessa muodostetaan yhteistyönä toteutettavia tuotteistettuja palveluja eri materiaaleihin liittyen, kuten metallit ja korroosion esto, puu- ja rakennusmateriaalit, muovit ja komposiitit, uudet materiaalit ja biopohjaiset materiaalit. Toimintaa pilotoidaan yrityskohteissa. Asiantuntijat jalkautuvat yrityskentälle kehityskohteiden tunnistamisen, ratkaisulähtöisen ja resurssitehokkaan yhteistyön luomiseksi. Hankkeen välittöminä vaikutuksina ovat mm. yritysten kilpailukykyä lisäävien tuotekehitys- ja testauspalvelujen kehittyminen, oppilaitosten oppimisympäristöjen tehokkaampi hyödyntäminen sekä yritysten asiantuntemuksen ja ammattitason nousu räätälöityjen koulutusten myötä. Materiaalitekniikka on laajasti sovellettavissa aluetaloudellisesti merkittävillä kone-, muovi- ja energiatekniikan aloilla.

Julkinen rahoitus: 880 506 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71425>

Lapin maakunnallinen Arktisen erikoistumisen osaamiskeskittymä - Arctic Smartness Excellence –ASE, Lapin Yliopisto

Arktisen erikoistumisen osaamiskeskittymän (ASE) tarkoituksena on samanaikaisesti parantaa alueen kehittämisorganisaatioiden (korkeakoulut, kehittämissihtit, tutkimuslaitokset) yhteisiä toimintamenettelyjä elinkeinoelämää tukevan klusteritoiminnan kehittämiseksi, tki-toiminnan organisaatorajat ylittävän yhteistoiminnan kuten osaamisen ja kehittämisympäristöjen yhteisen hyödyntämisen lisäämiseksi, kansainvälisen tki-toiminnan mahdollistavien yhteisöjen (EU-tason verkostot, konsortiot, platformit, viranomaiset, eri alueiden edunvalvojat) kanssa tehtävän yhteistyön mahdollistami-

seksi ja -yhteisen Lapin Arctic Smartness –viestinnän toteuttamiseksi. ASE-hankkeen viisi klusteria ovat nousseet Lapin liiton arktisen erikoistumisen jalkautus ja Arctic Smartness Portfolio -hankkeiden kautta onnistuneeksi tavaksi toteuttaa monimuotoista ja -alaista yritysälhtöistä toimintaa Lapissa.

Julkinen rahoitus: 1 551 280 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72213>

<http://www.lappi.fi/lapinliitto/arctic-smartness-portfolio>

KierRe - Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa, Navitas Kehitys Oy

Tavoitteena on käynnistää resurssiviisaustyö Varkaudessa, Kuopiossa ja Iisalmessa. Tavoitteena on myötävaikuttaa uusiutuvan energian osuuden ja paikallisten energialähteiden käytön lisääntymiseen, materiaalitehokkuuden kasvattamiseen sekä ilmastomyönteisen päätöksenteon juurruttamiseen osaksi kuntastrategioita. Toimenpiteet kohdistuvat tavoitteiden mukaisesti energiantuotannon ja -kulutuksen ratkaisuihin ja uusiutuvan energian käytön lisäämiseen, vähähiilisten liikkumismuotojen käytön edistämiseen, kaavoitusratkaisuihin ja uusien ja peruskorjattavien kohteiden suunnitteluun vähähiilisyiden näkökulmasta, materiaalien käyttöön ja kiertoon eli uusien kierrätystoimintojen kehittämiseen sekä ruokaketjun kiertotalouden edistämiseen hävikkiruoan ennaltaehkäisyllä ja hävikkiruokakonsepteilla. Julkinen rahoitus: 1 006 397 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A72273>

Mikroyritysten kasvualusta, toteuttaja Oulun Yliopisto

Oulun Eteläisen alueella käynnistettävässä Mikroyritysten kasvualusta – hankkeessa kehitetään tietoon perustuvaa osaamista mikroyritysten kasvun edistämiseksi ja yrittämisen rakenteellisten esteiden purkamiseksi. Hanketta koordinoi Oulun yliopiston alueyksikkö Oulun Eteläisen instituutti. Mikroyritykset ohjaavat hankkeen kautta ensimmäistä kertaa tutkimus-, kehitys- ja koulutustoimintaa alueella, mikä varmistaa konkreettiset yritysvaikutukset. Kaikista alueen kunnista on sitoutunut yli 40 yritystä mikroyritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäjien ydinryhmään. Julkinen rahoitus: 964 700 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A70070>

Saostus – Kemiallinen saostus uusien metallikemikaalien valmistuksessa, liuotinpuhdistuksessa ja veden käsittelyssä, kehittämishanke ja investointiosio, Jyväskylän Yliopisto

Kokkolan suurteollisuusalueella sijaitsee Pohjoismaiden suurin epäorgaanisen kemian keskittymä, jossa jo nyt valmistetaan useita eri metalleja ja kemikaaleja hyödyntämällä hydrometallurgisia yksikköprosesseja. SAOSTUS-hankkeen päämääränä on tuottaa uutta tutkimukseen perustuvaa tietoa ja uutta osaamista erityisesti kemialliseen saostukseen, mutta myös liuotukseen ja liuospuhdistukseen liittyen (kehittämisosio). Tutkittavat liuotus-saostusreaktiot valitaan yhteistyössä yritysten kanssa, ja hankkeessa pääpaino on prosessointimenetelmissä. Välillisesti tavoitteena on myös tuottaa uutta teknologiaa ja liiketoimintamahdollisuuksia osallistuville yritykselle sekä tutkimuksen ja tieteen tulosten tuotteistaminen uusiksi tuotteiksi ja tuotantoteknologioiksi. Julkinen rahoitus: 510 385 euroa (kehittämisosio) ja 338 862 euroa (investointiosio).

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71944> kehittämisosio

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71948> investointiosio

Moderni Hirsikaupunki -hankkeen tavoitteena on tutkia kaupunkimaiseen ympäristöön sopivan hirsirakentamisen uutta arkkitehtuuria, massakustomoinnin hyödyntämistä hirsirakennusten suunnittelussa ja hirsirakennusten elinkaaritiloutta. Hankkeeseen sisältyy esiselvitysvaihe, jossa täsmennetään hirsirakentamisen markkinaosuuden kasvattamiseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia. Esiselvitysvaihetta seuraa suunnittelututkimusvaihe, jossa tutkitaan kaupunkimaiseen ympäristöön sopivien hirsirakennusten arkkitehtuuria niin pienten kuin suurten kohteiden osalta laatimalla konkreettisia arkkitehtisuunnitelmia ja reflektoiden niitä. Hanke edistää yliopiston kehittämisotetta maakuntamme teollisuuden suuntaan, on selkeästi vähähiilisyys-hanke ja on siinä aluelähtöinen ongelman asettelu. Hankkeen pää toteuttaja on Oulun yliopiston arkkitehtiosasto. Julkinen rahoitus: 808 712 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A71547>

Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt vuoden 2016 loppuun mennessä yhteensä 382 hanketta, joille oli varattu julkista rahoitusta 199 miljoonaa euroa. Työttömille ja työelämän ulkopuolella olevien alle 30-vuotiaiden osallistujien vuodelle 2018 asetettu tavoite on jo ylitetty (117 %); kokonaistavoitteesta (26 000) on toteutunut 39 %. Vastaavasti yli 54-vuotiaiden osallistujien välitavoite tullaan myös saavuttamaan toteutuksen ollessa vuoden 2016 lopussa jo 75 %; kokonaistavoitteesta (16 600) on toteutunut 25 %. Molempien ikäryhmien työelämään sijoittuminen on parantunut vuoden 2015 lopun tilanteesta.

Erytistavoitteessa *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien työllistymisen edistäminen* on nuorten työllistymistä tuettu mm. runsaasti kansainvälistäkin huomiota niittäneellä Ohjaamo-toiminnalla. Ohjaamo-toiminta perustuu matalan kynnyksen palveluun, jonne nuoren on helppo tulla saamaan kokonaisvaltaista neuvontaa. Rahoitetuissa hankkeissa on lisäksi kehitetty työpajatoimintaa esim. maaseutumaiseen toimintaympäristöön. Hanketoiminta sisältää ura- ja opinto-ohjausta, mentorointia sekä työllistymistä ja tutkinnon suorittamista tukevaa koulutusta samoin kuin yritys-yhteistyötä. Toimintalinjalla on myös kehitetty kuntien, TE-hallinnon, oppilaitosten ja kolmannen sektorin yhteistyötä työllisyyttä edistävien palvelujen tarjoamisessa. Samoin on parannettu asiakasohjausta tarjoavien organisaatioiden ja henkilöiden ohjausosaamista. TE-toimistojen työkykykoordinaattoreilla on annettu vastuu pitkäaikaisairaiden ja vammaisten henkilöiden työllistymistä edistävien prosessien koordinaatiosta ja hallinnasta. Toimintamallia kehitetään asiakaspalveluverkostossa Kelan sekä muiden toimijoiden kanssa.

Maahanmuuttajille suunnattuja hankkeita on käynnistetty tarpeen mukaan. Alueellisen kotouttamistyön kehittämiseksi ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi hanketoiminnalla rahoitetaan mm. 7 aluekoordinaattoria, jotka työskentelevät ELY-keskusten laajennetuilla maahanmuuttoalueilla. Integroitumisen näkökulmasta on nähty tärkeäksi se, että maahanmuuttajat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osallistuvat toimintaan, jossa on myös muita kuin maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Suomen 100-vuotisjuhlaohjelmaan liitettiin monikielinen, suomalaisen yhteiskunnan kehityksestä kotoutujille kertova video (www.suomenvuosisata.fi). Maahanmuuttajille suunnattujen toimien koordinoimiseksi ja synergiaetujen saavuttamiseksi käynnistettiin vuonna 2016 Maahanmuuton kotouttamisen koordinaatioryhmä, jossa ovat mukana edustajat TEMistä, SM:stä, MMM:stä, Kuntaliitosta, SPR:stä, STEA:sta (Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus), RR-ELYistä, Mavista (maaseutuvirastosta) ja EU-rahastoista ESR/EAKR, AMIF (Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto), Maaseuturahasto ja FEAD (Vähävaraisten avun rahasto).

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseen haetaan ratkaisuja tehokkaiden työvoima- ja yrityspalveluiden avulla sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa parantavien mallien ja palvelujen kehittämällä. Tavoitteena on muutosturvan hyödyntäminen rekrytoinneissa eli entistä nopeampi työstä työhön siirtyminen, TE-palvelujen kehittäminen, muutosturvaan liittyvän osaamisen laajentaminen, viestinnän kehittäminen sekä erilaisten yhteistyömahdollisuuksien laajentaminen. Hankerahoituksella kehitetään ja kokeillaan toiminta- ja palvelumalleja irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaamisen helpottamiseksi.

Yhteistyötä aloitettiin myös mm. Euroopan globalisaatiorahaston (EGR) toiminnan kanssa, kun kaupan alan EGR-hanke alkoi muotoutua. Samoin edistetään Suomessa työvoimapulaa kokevien toimialojen mahdollisuuksia saada osajia EU-/ETA-maista ja toisaalta Suomessa vaikeasti työllistyvien osajien hakeutumista enenevässä määrin työhön Eurooppaan. Entistä enemmän siirrytään yritysten tarpeisiin kohdennettaviin palveluihin. Julkisen TE-palvelun kumppanuuksia eurooppalaisessa työnvälityksessä lisätään ja syvennetään yksityisen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa.

Erityistavoitteessa *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen* on edistetty mikro- ja pk- yritysten sekä julkisen sektorin työorganisaatioiden johtamistapoja, työntekijöiden työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Hanketoiminnalla on myös tuettu yrittäjien uudistumiskyvykkyyttä ja muutostilanteisiin sopeutumista. ESR- ja EAKR-rahoitteisen toiminnan yhdistämisellä on pystytty luomaan kattava palvelukokonaisuus, jolla on vastattu joustavasti yritysten erilaisiin kehittämistarpeisiin. Toimenpiteitä on myös kohdennettu tietyille toimialoille, kuten matkailu tai sosiaali-, terveys- ja hoiva-ala.

Erityistavoitteessa *Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen* toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan epätasa-arvoa ylläpitävien rakenteiden, toimintakulttuurien ja käytäntöjen muuttamiseen etenkin organisaatioiden tasolla. Tasa-arvohankkeissa tavoitteena on mm. segregaaation lieventäminen koulutuksessa, tasa-arvon valtavirtaistaminen kunnan palveluissa ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustiedon levittäminen. Erilaisissa yhteishankkeissa on toteuttajina kuntia, yrityksiä, järjestöjä ja tutkimus- ja koulutuslaitoksia ja kohderyhminä mm. työllisyyspalveluiden asiakkaita ja oppilaitosten henkilöstöä ja oppilaita. Tietyn koulutuksen suorittaneet voivat mm. toimia lainsäädännön edellyttäminä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiantuntijoina organisaatioissa, konsultoida tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelussa, arvioida strategioiden ja suunnitelmien sukupuoli- ja ihmisvaikutuksia sekä suunnitella ja toteuttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä projekteja. Lisäksi tuotetaan sukupuolivaikutusten arviointeja maakuntaohjelmiin, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia eri organisaatioille sekä kehitetään yhtenäinen EU-rahoitusta hakevien projektien arviointi- ja seurantamenetelmä rahoittajaviranomaisten käyttöön. Painopisteinä ovat olleet esimerkiksi sekä naisten kasvuyrittäjyyden tukeminen että miesten syrjäytymisen ehkäisy.

Hanke-esimerkkejä:

SMART LADIES IN DIGITAL WORLD – Naisten yrittäjyyden ja johtajuuden tukeminen, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Hankkeen tavoitteena on kehittää ammattikorkeakoulun toimintaa siten, että vähennetään sukupuolenmukaista eriytymistä liittyen yrittäjyyteen. Hankkeessa tarjotaan ohjausta ja koulutusta edistämään naisyrittäjien strategista johtajuutta, joka liittyy digitaalisuuden ja työelämän haasteiden tuomien muutosten vaikutuksiin naisvaltaisilla aloilla. Digitalisaatio muuttaa työmarkkinoita ja myös palvelualaa,

jossa naiset toimivat usein yrittäjinä. Digitalisaation vaikutukset palvelusektoriin tulevat olemaan yhtä voimakkaat kuin teollisuuteen; se lisää tuottavuutta ja muuttaa kilpailuoloja digitaalisten palvelujen myötä. Naisyrittäjien osalta hyödynnetään Suomen Naisyrittäjät ry:tä ja sen paikallisosastoja Etelä-Pohjanmaalla. Yhteistyössä naisyrittäjien kanssa kehitetään Yritystalli-toiminnan oppimisympäristöä ja toimintakulttuuria. Uudessa toimintamallissa sekä naisyrittäjien ja naisopiskelijoiden tiedolliset, taidolliset ja asenteelliset valmiudet yrittäjämäiseen toimintaan kehittyvät. Sisällöllisesti kehittäminen painottuu strategiseen johtamiseen: tulevaisuuden ennakkointiin, erityisesti digitaalisuuden tuomiin mahdollisuuksiin ja uhkiin, muutoksen johtamiseen sekä itsensä kehittämiseen muutosjohtajana. Samalla tuetaan verkostoitumista tällä hetkellä toimivien naisyrittäjien kesken ja ammattikorkeakoulun välillä.

Hankkeessa hyödynnetään myös naisyrittäjien elämäntarinoita ja roolimalleja opiskelijoiden mentoroinnissa ja ohjauksessa. Julkinen rahoitus 138 371 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20542>

AHJO – alusta itsensä työllistämiseen, Malski Keskus Oy

Hankkeen tavoitteena on, että siihen osallistuvien työttömien nuorten ja ikääntyvien valmiudet itsensä työllistämiseen, kevytyrittäjyyteen ja hybridiyrittäjyyteen paranevat ja hankkeen päättymisen jälkeen suuri osa osallistujista on onnistunut työllistämään itsensä. Hanke tarjoaa alustan ja työkaluja. Julkinen rahoitus 164 419 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20700>

KEINO – Ketterää intoa ja nostetta, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä

Tarvitseeko yrityksesi KEINOJA?

Hankkeen tarkoituksena on auttaa mikro- ja pk-yrityksiä luomaan omia toimintamalleja ja käytäntöjä, joilla tuetaan ja parannetaan johtajuutta ja esimiestyötä, henkilöstön osallisuutta, työhyvinvointia, digitaalisuuden haltuunottoa ja hyödyntämistä sekä digiosaamista kuin myös yritysten kehittymistä muutoksessa asiakaslähtöisesti. Toimenpiteissä huomioidaan erityisesti 54-

vuotta täyttäneiden ja näitä vanhempien työntekijöiden työurien pidentämisen ja työssä jaksamisen näkökulmat.

Julkinen rahoitus 582 586 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20773>

Digitaalisuudella ja prosessien hallinnalla tuottavuuteen, Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeen tuloksena mukana oleville yrityksille syntyy laajempi ymmärrys digitaalisuuden tarjoamista mahdollisuuksista liiketoiminnassa sekä valmiudet digitaalisuuden ja etenkin monikanavaisuuden hyödyntämiseen paranevat osaamisen kehittämisen kautta. Prosessien kehittäminen -osiossa 15 tuottavuusasiiantuntijaa perehdytetään hankkeessa mukana oleviin yrityksiin ja organisaatioihin. Lisäksi maakuntaan luodaan tuottavuusasiiantuntijoiden yhteistyöverkosto, kehitetään menetelmä ja esimerkki sisällöstä hiljaisen tiedon taltiointiin ja jakamiseen teknologiateollisuudessa sekä lisätään alueen yritysten osaamista uusien insinööri-/prosessi-insinööri työkalujen ja menetelmien käytöstä (erityisesti simulointi- ja data-analyysi -ohjelmistot ja työkalut). Merkittävänä tuloksena on myös työhyvinvoinnin parantuminen yrityksissä. Hanke on onnistunut hiljaisen tiedon siirtämisessä mm. videointipilottina ja toteuttanut digi-iltoja yhteistyössä eri hankkeiden kanssa. Hanke on tuottanut oppaan videoiden käyttöön pk-yritysten sisältömarkkinoinnissa. Julkinen rahoitus 159 683 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20564>

KELPO – kehitysvammaisen polku työelämään, Raudaskylän Kristillinen Opisto

Hankkeen tavoitteena on edistää työkykyisten kehitysvammaisten pääsyä työsuhteisesti työelämään. Työmarkkinoille pääsy on yksi merkittävimmistä aikuista ihmistä yhteiskuntaan integroivista sidoksista. Suurin osa kehitysvammaisista on kuitenkin tämän järjestelmän ulkopuolella. Hankkeella kehitetään kehitysvammaisten työllistymistä edistäviä palveluprosesseja kuntayhtymien, TE-toimiston, järjestötoimijoiden ja yritysten kanssa. Hankkeen keskeisiin toimiin kuuluu myös työelämään valmentavan linjan suunnittelu ja käynnistäminen. Opinnot sisältävät lähijaksoja, joiden aikana työelämävalmiuksia ja itsenäisen elämän valmiuksia

voidaan kerrata. Tärkeässä osassa ovat työelämäjaksot, joiden aikana etsitään opiskelijalle parhaiten soveltuvat työtehtävät ja työpaikat. Työelämään johtavan polun räätälöinnissä huomioidaan opiskelijan omat toiveet ja motivaatiot sekä terveydelliset seikat. Julkinen rahoitus 330 639 euroa.
<https://www.eura2014.fi/rctiepa/projekti.php?projektikoodi=S20607>

Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)

Toimintalinjalla oli vuoden 2016 loppuun mennessä käynnistynyt 320 hanketta, joihin oli varattu julkista rahoitusta yhteensä 140 miljoonaa euroa. Toimintalinjan 4 tuloskehukseen sisältyvät indikaattorit ovat toteutuneet vuoden 2016 loppuun mennessä pääsääntöisesti hyvin. Alemman tai ylemmän perusasteen suorittaneiden vuoden 2018 tavoitteesta on toteutunut 67 % ja koko ohjelmakauden tavoitteesta (28 200) on toteutunut 22 %. Osallistuvien opinto-ohjaajien, uraneuvojien ja muiden ohjauspalveluiden asiantuntijoiden vuoden 2018 tavoitteesta on toteutunut 62 % ja koko tavoitteesta (21 000) on toteutunut 20 %. Tällä hetkellä ei ole syytä epäillä näiden indikaattoreiden välitavoitteiden täyttymistä. Erityistä huomiota on kiinnitetty alle 25-vuotiaiden koulutukseen sijoittumiseen heidän jättäessään toimen; indikaattorin toteuma on nyt 21 % tavoitteen ollessa 50 %. Tällä hetkellä vaikuttaisi siltä, että nuoret aloittavat koulutuksen vasta myöhemmin eivätkä välittömästi jättäessään hankkeen. Alle 25-vuotiaita on osallistujina eniten tässä ESR-toimintalinjassa.

Erityistavoitteessa *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen* tavoitellaan sitä, että koulutukseen osallistuminen lisääntyy, opiskeluajat lyhenevät ja työurat pitenevät koulutuksen ja työelämän sisäisiä ja välisiä siirtoja sujuvoittamalla ja aliedustettujen ryhmien osaamista ja perustaitoja kehittämällä. Keskeiset ammatillisen koulutuksen rakenteita uudistavat toimenpiteet liittyvät yksilöllisten koulutuspolkujen ja mm. avoimen sisällön ja oppimisympäristön kehittämiseen. Esim. koulutuksen järjestäjien valtakunnallisena yhteistyönä kehitetään toimintatapoja, joissa opiskelija voi joustavasti valita opintoja eri oppilaitoksista tai siirtyä koulutuslta ja -muodosta tai jopa oppilaitoksesta toiseen. Eri koulutusasteille kohdentuvat yhteiset kehittämishankkeet ovat yleistyneet. Toimintalinjan toimenpiteillä on pystytty vastaamaan hyvin äkillisiin alueellisiin tai valtakunnallisiin muutoksiin.

Kiinnostus on lisääntynyt etenkin toisella asteella työvaltaisen oppimisen ja opinnollistamisen teemoihin. Työn opinnollistaminen on uusi, työssä käyvän opiskelijan ammatillista kehittymistä edistävä ja tutkintoon valmistumista nopeuttava vaihtoehtoinen tapa opiskella myös korkeakoulussa. Ammatillisen koulutuksen muutoksessa työpaikalla tapahtuva oppiminen korostuu, mikä näkyy myös hankkeiden työelämäyhteyksissä. Koulutushankkeissa on rakennettu esim. moniosajakoulutusta matkailun ja metsäteknikan välille ehkäisemään kausityöttömyyttä. Siirtymävaiheita on pyritty joustavoittamaan esim. hyödyntämällä digitalisaation tuomia mahdollisuuksia opinnoissa ja oikealle koulutuslalle suuntautumisessa. Hankkeissa on kehitetty erilaisia polkuopintomalleja sekä edistetty erityistä tukea tarvitsevien nuorten työllistymisprosessia. Hankkeissa kehitetään myös kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotyön osallistavia menetelmiä sekä niiden ja oppilaitosten yhteistoimintaa vahvistavia toimintamuotoja nuorten opiskelu-, toiminta- ja työkyvyn vahvistamiseksi. Näillä toimilla on vahva yhteys mm. opiskelumotivaation lisäämiseen ja oman koulutuspolun löytämiseen.

Hanketoiminnalla kehitetään lisäksi perustaitoja vahvistavan koulutusprosessin malli, joka alkaa kunkin osallistujan lähtötilanteen kartoituksesta ja päättyy hänen tukemiseensa koulutukseen tai työelämään hakeutumisessa sekä kehittää opetus- ja oppimismenetelmiä, jotka soveltuvat erilaisille oppijoille. Yhtenä tavoitteena on antaa aikuisille mahdollisuus parantaa perustaitojaan lukemisessa, kirjoittamisessa, matematiikassa tai digitaadoissa; tällä edistetään henkilön mahdollisuuksia saada tai pitää opiskelu- tai työpaikka. Samalla tuetaan oppimisvaikeuksia omaavien aikuisten itsetuntoa ja myönteistä näkemystä itsestään oppijana.

Hankkeilla on panostettu myös maahanmuuttajien kotouttamiseen. Tavoitteena on ollut lähinnä maahanmuuttajien koulutukseen osallistumismahdollisuuksien edistäminen. Tavoitteena on myös tuottaa valtakunnalliset periaatteet korkeakoulutettujen maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamiselle ja tunnistamiselle. Korkeakoulutetuille maahanmuuttajille järjestetään lisäopintoja ja kielikoulutusta, jotka tukevat ammattipätevyden tunnustamista ja/tai työmarkkinoille sijoittumista tai jatko-opintoihin pääsyä. Ammattipätevyden tunnustamista tukevia malleja tuotetaan sekä säänneltyihin ammatteihin (esim. terveydenhuollon ammattihenkilöt) että ei-muodollisiin työelämän edellyttämiin tarpeisiin (esim. luonnontieteiden ja luonnonvara-alan, tekniikan ja kaupan ala). Lisäksi kehitetään muualla kuin Suomessa suoritettujen perusopetusta vastaavien opintojen tunnustamiseen ja tunnustamiseen valtakunnallisesti hyödynnettävä malli ja vakiintuneet toimintatavat.

Toimintalinjassa on mm. tuotettu Ohjaamojen palvelukyvyn kehittymistä tukevaa yhdessä tekemisen, yhteisöllisen tekemisen ja yhteistyöosaamiseen liittyvää kaksikielistä konsultointia ja valmennusta. Kunkin Ohjaamon tarpeista lähtevät räätälöidyt valmennukset ovat kohdistuneet Ohjaamoiden henkilöstöön ja henkilöstön emo-organisaatioiden johtoon. Samalle kohderyhmälle on tuotettu valmennuksia lisäksi monikulttuurisuusosaamisen lisäämiseksi. Toimintalinjassa on siten tehty tiivistä yhteistyötä toimintalinjalla *Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus* rahoitettujen Ohjaamo-hankkeiden kanssa.

Erytystavoitteessa *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen* on kehitetty mm. joustavaa verkkopedagogista kokonaisratkaisua aikuiskoulutuksen toteuttamiseksi monimuotoisesti. Hankkeilla on kehitetty alueille tarpeellisia koulutuksia ja näin on saatu uutta osaamista eri aloille. Samalla on lisätty myös oppilaitosten osaamista koulutuksen laatua kehittämällä. Uudistuvien kasvu- ja rakennemuutosalojen tarpeisiin kokeillaan uudentyyppisiä valtakunnallisia koulutusmuotoja, joilla haetaan parempaa ketteryttä ja joustavuutta perinteisiin tutkintokoulutuksiin ja täydennyskoulutuksiin nähden. Tavoitteena on kehittää korkeakoulujen täydennyskoulutuksen uusi muoto, jossa tutkintojen osat ja niiden yhdistelmät, opetusmuodot ja erikseen mittatilaustyönä tuotetut osuudet sovitetaan tavoiteammattien ja tehtävien mukaan. Hanketoiminnalla rakennetaan myös työelämän tarpeisiin nopeasti reagoivaa toimintamallia, joka hyödyntää kaikkien avointen yliopistojen ja avointen ammattikorkeakoulujen olemassa olevaa tarjontaa asiakaslähtöisesti paketoituna osaamiskokonaisuuksina. Kasvu- ja rakennemuutosalojen toiminnot muodostuvat usein eri alojen poikkitieteellisestä ja monialaisesta yhteistyöstä. Toimintalinjalla on rahoitettu myös maakuntien keskeisiä kasvu- ja rakennemuutosaloja älykkään erikoistumisen kautta. Rahoituksella on tuettu esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiota, matkailun kansainvälistymistä sekä biotaloutta.

Hanketoiminnassa tavoitteena on myös luovan osaamisen hyödyntäminen kasvu- ja rakennemuutosaloilla toimivissa yrityksissä ja liike-elämässä, oppilaitoksissa ja julkisella sektorilla. Toiminnan seurauksena luovien alojen työvoiman mahdollisuudet ansaita omalla työllä parantuvat.

Hanke-esimerkkejä:

Hyvinvoinnin Välitystoimisto, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu, Saimaan ammattikorkeakoulu, Jyväskylän yliopisto. Mukana kumppaneina ovat myös Taiteen edistämiskeskus ja Turun sekä Jyväskylän kaupungit

Hanke on Turun ja Jyväskylän seuduilla sekä Kaakkois-Suomessa toimiva valtakunnallinen osaamis-, innovaatio- ja välitysverkosto, jossa toimivat taiteilijat, tuottajat sekä sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset. Se kouluttaa, verkostoi, yhdistää, tukee, neuvoo ja kehittää. Hyvinvoinnin välitystoimiston palveluja ovat täydennyskoulutuksen (Tatu ja Sote - taiteen tuotanto

hyvinvointityössä) sekä neuvontapalvelun lisäksi tutkimus ja tiedottaminen.. Hankkeen tarjoamaan koulutukseen kuuluu täydennyskoulutus ja neuvontapalvelu. Koulutukseen otetaan yhtä paljon sosiaali- ja terveystalouden, kulttuurituotannon ja taidealan toimijoita. Koulutus perustuu monialaiseen valmennusryhmiin. Osana opiskelua ryhmät toteuttavat kokeiluprojekteja, joiden kohderyhmänä ovat ennaltaehkäisevän, kuntouttavan sekä hoito- ja hoivatyön asiakkaat. Hyvinvoinnin välitystoimisto kehittää osallistavan taiteen tuotantoa ja markkinoita vahvistamalla erityisesti kulttuurituottajan roolia palveluiden kehittämisessä ja myymisessä. Hankkeella ratkaistaan soveltavan taiteen menetelmien kysyntään ja tarjontaan liittyviä ongelmia. Hanke on osa Luovaa osaamista toimenpidekokonaisuutta, jonka tavoitteena on luovan osaamisen hyödyntäminen kasvu- ja rakennemuutosaloilla toimivissa yrityksissä ja liike-elämässä, oppilaitoksissa ja julkiselle sektorilla, jolloin luovien alojen työvoiman mahdollisuudet ansaita omalla työllä parantuvat. Tavoitteena on niin taiteen ja kulttuurin alojen toimijoiden kuin kasvu- ja rakennemuutosalojen toimijoiden entistä vahvempi yhteistyö. Julkinen rahoitus 992 504 euroa. www-sivut: <http://www.hvvt.fi/> asiantuntijoiden ja osallistujien blogi: <https://hvvt.humak.fi/> rr-tietopalvelu: <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S20254>

Monitaitoinen rakennuksen energiasuunnittelija, Hämeen ammattikorkeakoulu

Hankkeen tavoitteena on kehittää rakennus-, talotekniikka- ja kiinteistöalan ammattilaisten rakennusten energiasuunnitteluun liittyvää osaamista ja vastata kasvavaan tarpeeseen energiasuunnittelun moniosaajista. Koulutus suunnataan henkilöille, jotka työtehtävissään tarvitsevat tai tulevat tarvitsemaan tietämystä rakennusten energiatehokkuudesta, uusiutuvasta energiantuotannosta ja sen hyödyntämisestä sekä hahmotuskykyä, miten ja mistä elementeistä rakennuksen energiahuolto suunnitellaan ja miten eri tekijät vaikuttavat toisiinsa. Hankkeen aikana toteutetaan täydennyskoulutukseen soveltuva pilotointikoulutus. Julkinen rahoitus 160 000 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S20523>

Uutta avointa energiaa, Tampereen ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Arcada, Centria-ammattikorkeakoulu, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Novia, Oulun ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu ja Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Uutta avointa energiaa -hankkeessa tuotetaan energia- ja rakennusalan ammattilaisille suunnattuja massaverkkokursseja suomeksi ja ruotsiksi. Verkkokurssien tuottamista varten hankkeessa on kehitetty AgileAMK-malli, joka pohjautuu ohjelmistotekniikoista tuttuihin ketteriin tuotantomenetelmiin. Hankkeen tavoitteena on kehittää malli, jonka avulla korkeakoulut voivat vastata kustannustehokkaasti ja ketterästi työelämän muuttuviin koulutustarpeisiin. Ajatuksena on, että eri ammattikorkeakoulujen osaamista ja resursseja yhdistäen ja tutkinto-opetuksen osia mahdollisimman tarkkaan hyödyntäen voidaan räätälöidä nopeasti työelämän tarpeiden mukaisia kursseja, mikä on uutta työelämän täsmäosaamisvajeeseen suunnatussa täydennyskoulutuksessa. AgileAMK-mallin toimivuutta testataan piloteissa, joiden teemat ovat Kestävät energiaratkaisut ja Lähes 0-energiarakentaminen. Alan osaajia kaivataan rakennusteollisuudessa, teknologiateollisuudessa, kuntien rakennusvalvonnassa ja koulutussektorilla. Koulutuspilottien toteutuk-

sesta on saatu AgileAMK-mallin kehittämistä varten jo runsaasti tietoa. Testaamalla erilaisia keinoja osioiden sisällön toteuttamiseksi pyritään saamaan parhaat käytänteet esiin. Hanke on osa opetus- ja kulttuuriministeriön alan valtakunnallista ESR-toimenpidekokonaisuutta Uusilla kasvualoilla ja rakennemuutoksissa tarvittavan osaamisen vahvistaminen. Julkinen rahoitus 647 559 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20280>

SCAROIL Simulator training for cargo handling and oil recovery, Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä

Hankkeen tavoitteena on luoda uusi merenkulun sekä satama- ja logistiikka-alan koulutuskonsepti, jolla lisätään aikuiskoulutuksen työelämävastaavuutta, laatua ja osuvuutta. Kehitettävän konseptin pilottikoulutusten sisällöksi on valittu kaksi teemaa: satamanosturinkuljettajien koulutus sekä öljyntorjuntakoulutus. Hankkeen rinnalla toimii EAKR –hanke SCAROIL Simulators, jolla rahoitetaan laitteiston hankinta. Julkinen rahoitus: ESR-hanke 227 682 euroa, EAKR-hanke 661 784 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20604>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A71714>

Tahkon tapahtumahanke, Savonia Ammattikorkeakoulu Oy

Tahko on yhdessä Kuopion kaupungin kanssa Pohjois-Savon matkailun veturi, jonka matkailusesongit ovat keskittyneet talveen ja keskikesään. Hankkeen tavoitteena on luoda Tahkosta ympärivuotinen matkailukohde, joka on samalla Suomen tapahtumaosaavin kohde ja monipuolisin tapahtumien järjestämiseen erikoistunut kokonaisuus. Tahkon yrittäjiä, henkilöstöä ja sidosryhmiä koulutetaan hankkeessa tarjoamaan, tuotteistamaan ja digitalisoimaan palvelujaan siten, että tapahtumanjärjestäjät kokevat Tahkon olevan Suomen ammattimaisin, modernein, monipuolisin ja eniten elämyksiä tuottava tapahtumien järjestämisympäristö. Hankkeen myötävaikutuksella alueelle syntyy yhteinen toimintamalli ja palvelukonsepti. Tavoitteena on säilyttää ja kasvattaa Tahkon nykyisiä kasvukykyisiä tapahtumia ja saada alueelle vähintään 10 uutta eri vuodenaikoina toteutettavaa kansallista tapahtumaa. Julkinen rahoitus 300 498 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20551>

Kestävät energiaratkaisut ESR, Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä Oy

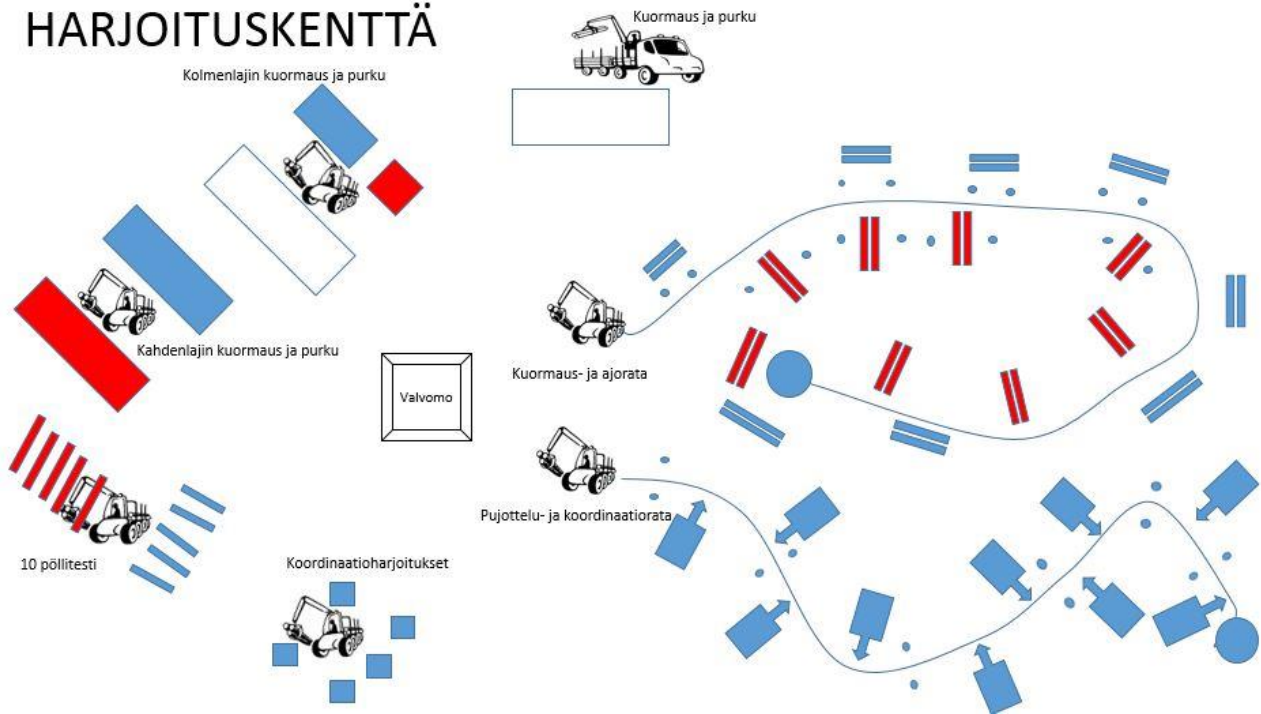
Hankkeessa opettajien osaaminen kestävästä energiaratkaisuista kasvaa, syntyy tieto ja taito tehdä opetussuunnitelmat, opettaa ja ohjata kestävien energiaratkaisujen koulutusta ja oppimista. Oppilaitoksesta valmistuu ammattitaitoisia kestäviin energiaratkaisuihin kouluttautuneita henkilöitä ja työelämä saa tarvitsemaansa osaavaa henkilöstöä. Julkinen rahoitus 208 827 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20253>

Metsäkoneenkuljettajan osaamisen profilointi ja kehittäminen (ESR) ja Metsäkoneopetuksen automatisoitu opiskeluympäristö (EAKR), Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä

Pohjois-Karjalassa ammattiopisto Valtimo on ollut mukana useissa metsäopetuksen kehittämishankkeissa mm. [mehoko](#), [metviro](#) ja [metsimu](#). Yhteistyökumppaneina ovat useat metsäkoneiden ja simulaattorien valmistajat, yliopistot, ammattikorkeakoulut sekä metsäkoneopetusta järjestävät oppilaitokset. Seuraavaksi opetuksen laadun parantamisen keskiössä on ajokoneen käytön osaamisen kehittäminen. Investointihankkeessa (EAKR) rakennetaan metsäkoneenkuljettajakoulutukseen koulutusympäristö ”taitojenopetuksen harjoituskenttä”, jossa on neljä kenttäsimulaattoria sekä kaksi harjoittelurataa ajokoneille, jotta opiskelijoiden henkilökohtaista harjoitteluaikaa näiden taitojen kehittymisen osalta voidaan ratkaisevasti lisätä. Opetuksen kehittämishankkeessa (ESR) keskitytään kuljettajakoulutukseen, sen ohjaukseen ja valvontaan, jotta opiskelijat harjaantuvat työhönsä nopeammin ja oppivat paremmin ymmärtämään työskentelytapojensa taloudelliset ja tuotannolliset vaikutukset, oppivat analysoimaan omaa työsken-

telyään sekä löytämään kehittymistarpeensa. Hankkeissa kehitettyjä ja tuotteistettuja palveluja ja koulutusympäristöjä pilotoidaan ja testataan niin ammatillisessa koulutuksessa kuin ammatissa toimivien kuljettajien koulutuksessa.

HARJOITUSKENTTÄ

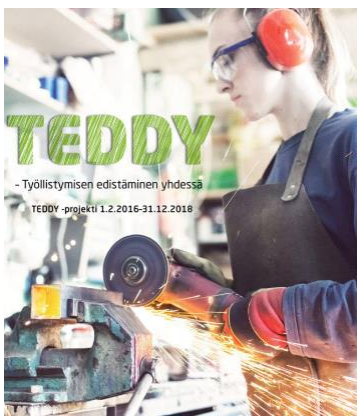

Julkinen rahoitus: ESR-hanke 353 468 euroa, EAKR-hanke 747 000 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rctiepa/projekti.php?projektikoodi=S20743>,

<https://www.eura2014.fi/rctiepa/projekti.php?projektikoodi=A72063>

TEDDY - Työllistymisen edistäminen yhdessä, Hengitysliitto ry ja Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Hankkeella edistetään erityistä tukea tarvitsevien nuorten työllistymistä avoimille työmarkkinoille Pohjois-Pohjanmaalla. Opiskelijan työllistyminen asetetaan hankkeessa ensisijaiseksi tavoitteeksi heti ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen vaiheesta alkaen. Työllistymisen suunnittelu tehdään aiempaa näkyvämmäksi ja tavoitteellisemmaksi osaksi opintoja ja siihen osallistuvat kaikki erityistä tukea tarvitsevan nuoren kanssa toimivat tahot. Hankkeessa kehitetään erityisesti työssäoppimisen hyödyntämistä työllistymisen reittinä opiskelijan työllistymisprosessissa. Tavoitteena on kehittää oppilaitoksiin työelämä- ja palveluntuottajakumppanuuteen perustuva työllistymisen ohjaus- ja tukimalli, joka on levitettävissä valtakunnallisesti. Julkinen rahoitus 393 812 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rctiepa/projekti.php?projektikoodi=S20590>

Osaaminen ratkaisee, Hämeen ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeessa edistetään vammaisten ja muiden erityistarpeisen nuorten työllistymistä kehittämällä kokonaisvaltaisia ohjauspalveluja ja digitaalisia apuvälineitä, vahvistamalla työllistymistä edistävää osaamista ja tuomalla

sitä näkyville. Työtä tehdään yhteistyössä opiskelijoiden, työnantajien ja vammaisjärjestön kanssa. Julkinen rahoitus 353 644 euroa. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S20369>

Sosiaalinen osallisuus ja köyhyden torjunta (ESR)

Vuodelle 2018 asetettu tavoite koskien niiden työelämän ulkopuolella olevien osallistujien määrää, jotka eivät ole koulutuksessa, on jo ylittynyt reilusti (163 %) ja koko ohjelmakauden tavoitteesta (4 100) on toteutunut 53 %. Pitkäaikaistyöttömien määrälle asetetusta vuoden 2018 tavoitteesta on toteutunut 101 % ja koko kauden tavoitteesta (11 250) on toteutunut 33 %. Tällä hetkellä ei ole aihetta epäillä näiden indikaattoreiden koko ohjelmakaudenkaan tavoitteiden täyttymistä. Vaikka kohderyhmän haastavuudesta johtuen indikaattoritietojen, etenkin arkaluontoisten tietojen, kerääminen osallistujilta vaatii luottamuksen luomista asiakkaaseen, on tässä onnistuttu erittäin hyvin. Toimintalinjassa on vain yksi erityistavoite -*Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen*.

Solmu-hanke kehittää toimintalinjan hankkeiden käyttöön työ- ja toimintakyvyn arviointimenetelmän (Kykyviisari) sekä ohjelmaston indikaattorin. Kykyviisarista on otettu käyttöön hanketoimijoiden kanssa kehitetty suomenkielinen versio sekä englannin- ja selkokielliset versiot. Kykyviisari-vastauksien perusteella hankeosallistujien koettu työ- ja toimintakyky ovat parantuneet hankejaksojen aikana. Hankkeiden välillä oli suuria eroja riippuen hankkeen kohderyhmästä ja lähtötasosta. Toimintalinjaston indikaattorin muodostamista on vaikeuttanut muutostiedon kertymisen hitaus.

Korkean työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden jatkuessa toimintalinja on ollut tarpeellinen, mutta sen kysyntä suhteessa käytettävissä olevaan rahoitukseen vaihtelee alueittain. Toimintalinjalla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa syrjäytymiskehityksen estämiseen ja edistää sosiaalista osallisuutta. Merkittävä ansio hankkeiden laadun paranemisesta on ollut alueellisilla hanketyöpajoilla, joissa valtakunnallisen Sokra-hankkeen aluekoordinaattorit ovat aktivoineet hakijakenttää rahoittajan tukena. Sokra tukee hankkeita ja tuo hankkeissa tehdyt osallisuutta edistävät ratkaisut näkyväksi. Sokra määritteli yksilön näkökulmasta osallisuuden seuraavasti: *"Ihminen kokee olevansa merkityksellinen osa kokonaisuutta. Hän tulee kuulluksi itsenään ja vaikuttaa elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin. Osallisuus edellyttää yhteyttä omiin ja yhteisiin voimavaroihin, joita ovat luottamus ja keskinäinen kunnioitus, toimeentulo, palvelut, tieto, taito, toiminta ja yhteiset merkitykset."* Hanke on kehittänyt yhdessä toimijoiden kanssa työkaluja hankkeissa tuotettujen hyvien käytäntöjen etsimiseen, jalostamiseen ja arviointiin. Asiakasosallisuutta on hankkeissa vahvistettu mm. kokemusasiantuntijoiden sekä asiakas- ja kansalaisraatien avulla.

Toimintaa ovat aktivoineet myös kaupunkien kansalaistoimijalähtöisten kehittämisosioiden aktiivinen ja onnistunut toiminta. Kansalaistoimijalähtöinen kehittäminen on edistänyt kaupunkien mahdollisuuksia vaikuttaa rakennerahasto-ohjelman toteutukseen alueellaan. Järjestöjen hankkeita on toimintalinjalla paljon; ohjelmakauden tavoitteesta on toteutunut jo 60 %. Tämän teeman hankkeiden määrän kasvulle saattaa selityksenä olla myös se, että näiden hankkeiden toteuttajatahot ovat vähitellen oivaltaneet hankkeiden rahoitusmahdollisuudet ESR-toiminnassa ja juuri tässä toimintalinjassa, jossa monilta osin on uudenlaista tavoiteasetantaa ja kohderyhmäpainotusta verrattuna aiempiin ohjelmakausiin. Kuntien ja kansalaisjärjestöjen yhteistyö on tyypillistä toimintalinjan hankkeille.

Suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osallisuutta ja työ- ja toimintakykyä on tuettu esim. työpajatoiminnalla sekä kehittämällä erilaisia matalan kynnyksen palveluja ja sosiaalista kuntoutusta. Hankkeisiin osallistuville tarjotaan yksilöllistä ohjausta ja tukea arjessa. Pelien yhteiskehittäminen ja yhdessä pelaaminen lisäävät osallisuutta. Yhteiset olohuoneet ovat matalan kynnyksen paikkoja, joissa voi saada keskusteluseuraa, päästä mukaan retkille, saada ideoita harrastuksiin ja tulla edelleen ohjatuksi palveluihin. Osallisuutta lisäävät myös uudenlaiset asumisen ratkaisut, joissa esimerkiksi nuoret ja vanukset asuvat samassa palvelutalossa, vanukset saavat nuorista seuraa ja nuoret

mielekäästä tekemistä arkeensa. Luonto- ja kulttuuriympäristöt sekä luova toiminta tarjoavat ympäristöjä, joissa voi irrottautua arjesta ja saada uutta suuntaa elämälle. Määrärahojen sallimissa rajoissa hankkeisiin on yhdistetty myös työvoimapolitiittisia toimenpiteitä.

Hankkeissa on huomioitu hyvin myös maahanmuuttajat, kaksisuuntainen kotoutuminen ja yhteisöllisyyden edistäminen. Maahanmuuttajahankkeiden lukumäärän lisääntymisen taustalla on vuoden 2015 loppupuolella tapahtunut turvapaikanhakijoiden määrän räjähdysmäinen kasvu Suomessa. Tietyissä hauissa painotettiin valintakriteerinä erityisesti syrjintää ja huono-osaisuutta kokevien väestöryhmien sosiaalisen osallisuuden tukemista. Kohderyhmiä ovat esim. päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, osatyökykyiset, vammaiset, vapautuvat vangit, asunnottomat, opiskelijat ja perheet.

Hanke-esimerkkejä:

Naapuriäidit lähiötoiminnan mahdollistajina, Nicehearts ry

Vantaan Nicehearts ry toteutti 2015-2016 Naapuriäiti-toimintamallin kehittämisprojektin Vantaalla ja Espoossa sekä Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin (Eksote) alueella Lappeenrannassa. Hankkeen tavoitteena oli naisten voimaantumisen ja yhteisön kehittämisen menetelmän rakentaminen. Toimintamallin tuloksena ehkäistään ja torjutaan eri etnisen taustan omaavien naisten syrjintää ja yhteiskunnan ulkopuolelle jäämistä. Myös suomalaiset, kantaväestön naiset ovat mukana yhteistyössä. Hanke toimi yhteensä kahdeksan lähiön alueella. Hankkeessa koulutetut naapuriäidit toimivat tukena ja ohjaajina uusille naapuriäideille. Naapuriäiti auttaa esim. pankissa asioinnissa tai harrastusten löytämisessä, muutamalle naapuriäidille on löytynyt oma uusi koulutuspolku tai työpaikka. Naapuriäitien koulutuksen ajaksi on järjestetty yhteistä lastenhoitoa. Kotoutuminen toteutuu monella tasolla, koko perheessä. Mottona aina kuitenkin: yksi nainen kerrallaan. Kehitetyn toimintamallin käytäntöön soveltaminen on otettu käyttöön Espoon, Vantaan ja Lappeenrannan lisäksi vuonna 2017 Helsinkiin ja Imatralle. Julkinen rahoitus 461 626 euroa. <https://www.aura2014.fi/rriepa/projekti.php?projekтикoodi=S20880>

From Waste to Taste, From Waste to Taste ry

W2T-ruoankierrätyskeskus ja hävikkiruokaravintola toimivat hyvän mielen työpaikkana niille, joiden on vaikea työllistyä: syrjäytymisvaarassa oleville nuorille, maahanmuuttajille ja pitkäaikaistyöttömille. Jokaiselle osallistujalle laaditaan oma henkilökohtainen kehitys- ja koulutussuunnitelma, joka tähtää oman paikan löytämiseen suomalaisessa työelämässä. Työtehtävät voidaan laatia osallistujan oman kiinnostuksen mukaan, ja ne voivat sisältää lähetti- ja ravintolapalveluiden lisäksi toimistotyötä, kuten kirjanpitoa, kassanhallintaa ja IT-tehtäviä. Julkinen rahoitus 100 000 euroa. <https://www.aura2014.fi/rriepa/projekti.php?projekтикoodi=S20638>

Joensuun KAKE - kansalaistoimijälähtöisen kehittämisen hanke, Joensuun kaupunki

Hanke myöntää tukea joensuulaisille kantakaupungin alueella toimiville kansalaistoimijoille kehittämistoimintaan. Toiminnalla tuetaan ja edistetään sosiaalista osallisuutta ja työelämävalmiuksia sekä kehitetään asuinympäristöä Joensuun kantakaupungin alueella. Kohderyhmänä voivat olla henkilöt, jotka tarvitsevat työ- ja toimintakyvyn parantumisen ja sosiaalisen osallisuuden tukemista päästäkseen avoimille työmarkkinoille. Hankkeen kautta on käynnistynyt jo 19 pienempää järjestöjen toteuttamaa kehittämishanketta Joensuussa. Hanke on toiminut aktivoijana ja auttanut järjestöjä toteuttamaan asukaslähtöisiä hankkeita, samalla hanke on toiminut hankkeiden koordinaatiohahona ja yhteistyölinkkinä ELY-keskuksen suuntaan. Itä-Suomen kansalaistoimijälähtöiset hankkeet ovat tehneet läheistä keskinäistä yhteistyötä hyvien käytänteiden levittämisessä. Julkinen rahoitus 1 274 914 euroa.

<https://www.aura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20264>

NAKSU (Nuorten asumisenohjaus ja kokonaisvaltainen sosiaalinen uudistuminen), Kajaanin seurakunta

NAKSU-hankkeen tavoitteena on poistaa asunnottomuutta, kehittää jalkautuvaa sosiaalityötä, lisätä asumissosiaalista työtettä ja parantaa 18-35-vuotiaiden asunnottomien kajaanilaisten elämänlaatua. Hanke toteuttaa asumisen ohjauksen ja asumissuunnitelman tekemisen yhdessä asukkaan kanssa. Tavoitteena on, että asteittain nuori siirtyy tukiasumisesta tavalliseen vuokra-asumiseen. Tukiasumiseen kuuluu asumisen perustaitojen opettamisen lisäksi talousasioiden tarkastelu ja niiden hoitaminen, tarvittaessa asukkaan motivoiminen päihde- ja terveydenhuollon palveluihin sekä kannustaminen opiskeluun tai työelämään asukkaan voimavarat huomioiden. Hanke antaa palveluja myös niille nuorille, joilla on jo asunto, mutta joilla on vaikeuksia hoitaa asumiseen liittyviä maksuja ja kodinhoitoa. Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä mm. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän sekä Kajaanin kaupungin Ohjaamo-toiminnan (NUPPA) kanssa. Julkinen rahoitus 279 000 euroa.

<https://www.aura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20526>

Rainer-hanke, Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Rainer-hankkeen toimenpiteillä edistetään keskisuomalaisen romanien etenemistä kohti työelämää. Hankkeen tarkoituksena on keskisuomalaisen romanien koulutustason parantaminen. Lisäksi hankkeen toimenpitein tuotetaan lisäarvoa olemassa oleviin palveluihin ja edistetään monialaisten palveluiden hyödyntämistä. Hankkeen tavoitteena on tukea romanien kouluttautumista, ammatin hankkimista, työpaikkojen löytymistä sekä työssä menestymistä. Hankkeessa puretaan koulutukseen hakeutumiseen ja tutkintojen loppuun suorittamiseen liittyviä esteitä esimerkiksi tukihenkilötoiminnalla, perhetyöllä ja opiskelijoille räätälöidyllä valmennusohjelmalla. Koulutustason nostamisen avulla vahvistetaan työmarkkinoille pääsyä. Julkinen rahoitus 307 472 euroa.

<https://www.aura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20398>

Kohti unelmia, Päijät-Hämeen klubitalot ry

Hankkeen päätavoitteena on mielenterveyskuntoutujien työelämävalmiuksien vahvistaminen, ammatillisen kuntoutumisen tukeminen ja elämänhallinnan vahvistaminen esimerkiksi räätälöityjen koulutuksien ja pitkäkestoisen tuen avulla. Julkinen rahoitus 415 700 euroa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S20039>

Tekninen tuki (EAKR ja ESR)

Teknistä tukea on käytetty koko ohjelman hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallintoviranomaisessa ja todentamisviranomaisessa kuin välittävissä toimielimissäkin. Teknisestä tuesta on myös maksettu maakunnan yhteistyöryhmien toiminnasta aiheutuvia kuluja. Lisäksi on maksettu tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia. Tietojärjestelmäkokonaisuus on merkittävässä asemassa rakennerahasto-ohjelman hankkeiden hallinnoinnissa ja tietojen keräämisessä sekä raportoinnissa.

Tavoitteena on huolehtia ohjelman tehokkaasta toimeenpanosta hallinnon kaikilla tasoilla.

Rahoituksella on myös järjestetty viranomaisille koulutusta, jossa on käsitelty mm. ohjelman toteumaa, seurantatietoja, petosten torjuntaa ja riskienhallintaa. Välittävät toimielimet ovat järjestäneet alueellaan hanketoimijoille erilaisia koulutus- ja neuvontatilaisuuksia, joilla on onnistuttu parantamaan niin hankehakemusten kuin hankkeidenkin laatua.

Edellä mainitun lisäksi rahoitusta on käytetty viestintään, jolla tehdään EU:n rakennerahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tunnetuksi, kerrotaan tuloksista ja tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista potentiaalisille hakijoille. Keskeinen viestinnän väline on rakennerahastot.fi -verkkopalvelu. Tämän lisäksi viestinnän määrärahoja on käytetty kokousten ja tilaisuuksien kustannuksiin, julkaisuihin sekä käännöskustannuksiin.

Teknistä tukea käytettiin vuonna 2016 myös ohjelmasta tehtävän arvioinnin hankintakuluihin. Keväällä julkaistiin arvioinnin tarjouspyyntö. Loppusyksyllä arvioinnin toteuttajaksi valittiin MDI Public Oy:n, Itä-Suomen yliopiston Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatian, Kuntoutussäätiön ja TK-Evalin muodostama konsortio. Arviointiin liittyviä toimia on kuvattu kohdassa 12.1 *Arviointisuunnitelman sekä arviointituloksiin perustuvien jatkotoimien toteuttamisessa saavutettu edistyminen*.

Viestinnästä ja tietojärjestelmistä on kerrottu tarkemmin luvussa 4.

Teknisellä tuella katetaan vain osa ohjelman hallinnoinnista aiheutuvista kuluista, osa maksetaan kunkin valtion viranomaisen toimintamäärärahoista ja maakunnan liittojen kuntarahasta.

4. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

Toimintaympäristö

Vaikka merkkejä taloustilanteen paranemisesta olikin jo nähtävillä, koskivat toimintavuotta 2016 pääosin samat toiminnalliset haasteet kuin vuotta 2015. Tämä näkyi hankkeita toteuttavien organisaatioiden taloudellisten resurssien niukkuutena ja hakijakunnan kapeutumisenä johtuen mm. hankkeiden valmisteluun tarvittavien henkilöresurssien vähäisyydestä. Ammattikorkeakoulujen merkitys rakennerahastohankkeiden toteuttajana on entisestään korostunut muiden hakijoiden joukon vähennyttyä, mikä saattaa vähentää myös uusia avauksia. Vakiintuneiden toimijoiden hankesuunnitelmista joudutaan usein arvioimaan sitä, käytettäisiinkö tukea yleisenä toimintatukena vai onko kyseessä aito uuden toiminnan kehittäminen. Uusiakin hanketoimijoita on toki saatu rakennerahastotoimintaan mukaan - erityisesti toimintalinja 5:n ja 6Aika-hankkeiden kautta. Toisaalta osassa maakuntia hanketoteuttajien kiristynyt taloustilanne ja lyhyemmät hankeajat näyttävät vaikuttaneen hankkeiden tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen myönteisesti, sillä resurssien ollessa niukat keskitytään aiempaa tehokkaammin hankkeen toteuttamiseen ja tulosten aikaansaamiseen.

Hallinnointi

Hankehakijoiden ohjausta, neuvontaa ja sparrausta on edelleen syytä tehostaa, jotta saadaan enemmän laadukkaita hakemuksia. Rahoittajaviranomaisten neuvonnan ja ohjauksen rooli korostuu hankkeiden valmisteluvaiheessa. Hakemusten arviointivaiheessa on painotettu tuotosindikaattoreiden merkitystä ja hankkeiden tuloksellisuutta. Näin pyritään varmistamaan asetettujen indikaattorivaihtojen toteutumisen.

Vaativilla hakijaorganisaatioilta riittävät taustaselvitykset rahoittajat voivat epäsuorasti vaikuttaa organisaatioiden strategiaosaamisen tasoon. Riittävän tarkkojen projektisuunnitelmien avulla hankkeita voidaan hakemusvaiheessa arvioida ja toteutusvaiheessa niiden edistymistä seurata siten, että mahdolliset poikkeamat havaitaan ajoissa. Tämä on myös samalla keino, jolla rahoittajat voivat vaikuttaa organisaatioiden projektiosaamiseen tasoon. Hankkeen onnistumista parantaa, jos sen edistymistä käytännön tasolla seurataan projektisuunnitelman pohjalta myös välitapein esim. maksatusvaiheessa. Viestintään tulee myös kiinnittää entistä enemmän huomiota. Esim. Länsi-Suomessa on käytössä Hanketuloskortti-sivusto, jonka avulla on mahdollista visuaalisestikin raportoida hankkeiden tuloksista.

Sähköinen hakumenettely on ollut suuri edistysaskel aiempiin rahoituskausiin nähden. Erityiset valintaperusteet mahdollistavat sellaisten hankkeiden valinnan, joilla on voitu tukea myös maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden toteutumista. Etelä-Suomessa EAKR:n kaksivaiheinen haku on selvästi helpottanut hankevalintoja, menettelyllä on säästetty aikaa ja vaivaa erityisesti hakijoilta, mutta myös rahoittajalta.

Täsmällisesti suunnatut haut ja maakuntien selkeät omat painopisteet ja tavoitteet ovat toisaalta vaikeuttaneet ylimaakunnallisten EAKR-hankkeiden käynnistämistä. Niiden määrä on jäänyt ennakoitua pienemmäksi. ESR:n osalta ylimaakunnallisten hankkeiden rahoittaminen on ollut joustavaa samantyyppisistä hakupainotuksista ja maakuntaohjelmien kirjauksista johtuen. Myös EAKR ja ESR -hankepareja tulisi synnyttää enemmän, sillä monirahastoisuuden mahdollisuudet jäivät nyt usein hyödyntämättä.

Kustannusrakenteeltaan raskaat organisaatiot ovat todenneet, ettei ESR:n 17 % ja EAKR:n 24 %:n flat rate riitä korvaamaan hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia organisaatioissa, mistä johtuen hankkeiden toteuttamista ei aina ole nähty taloudellisesti mielekkääksi. Toisaalta yksinkertaistetut kustannusmallit mahdollistavat keskustelun siirtymisen hallinnoinnin yksityiskohdista hankkeiden sisältöön.

Rakennerahastojen sähköiset palvelut

Rakennerahasto-ohjelman hallinnointiin käytetään hajautettua selainpohjaista tietojärjestelmäkokoisuutta, joka koostuu neljästä erillisestä tietojärjestelmästä: EURA 2014-, TUKI2014- ja Eval-järjestelmästä sekä ESR Henkilö -palvelusta. Järjestelmistä on lisäksi integraatiot mm. kirjanpito- ja maksuliikennejärjestelmiin. Hallintoviranomaisen EURA 2014 -järjestelmä toimii koko rakennerahastotoiminnan hallinnoinnin pääjärjestelmänä.

ELY-keskusten yritystukilain (9/2014) nojalla rahoittamien hankkeiden hallinnointiin tarkoitettua TUKI2014-järjestelmää ja Tekesin Eval-järjestelmää käytetään EURA 2014 -järjestelmän rinnalla EAKR-hankkeiden hallinnointijärjestelminä. Tästä kokonaisuudesta käytetään nimitystä hybridimalli.

Tietojärjestelmäkokoisuuden avulla kerätään, tallennetaan ja säilytetään digitaalisessa muodossa kustakin hankkeesta tietoja, jotka ovat tarpeen seurantaan, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastamista varten ja joihin kuuluvat tarvittaessa tiedot yksittäisistä osallistujista ja sukupuolen mukaan eriteltyt tiedot indikaattoreista. Tämän myötä on saavutettu iso digiloikka asiakaspalvelussa ja viranomaistyössä. EURA 2014 on Suomessa ensimmäinen tietojärjestelmä, jossa asiakkaat asioivat lakisääteisesti vain sähköisesti. Myös TUKI2014- ja Eval-järjestelmässä rahoitettavissa hankkeissa on käytössä sähköinen asiointi.

Viestintätoimenpiteet

Hallintoviranomainen keskeisin työkalu viestinnässä on rakennerahastot.fi verkkopalvelu. Alueet ylläpitävät itsenäisesti omia osioitaan, ja tiedottavat niillä hakuajoista ja tapahtumistaan. Vuonna 2016 verkkopalveluun tehtiin kaksi uutta osiota: EAY (Euroopan alueellinen yhteistyö) ja ENI CBC (European Neighbourhood and Partnership Instrument, cross border cooperation).

Valtakunnallinen ja alueelliset uutiskirjeet ilmestyivät säännöllisesti. Valtakunnallista uutiskirjetä tehtiin vuonna 2016 11 kappaletta. Alueilla uutiskirjeiden ilmestymisväli vaihtelee. Etelä-Suomessa tehtiin neljä, Länsi-Suomessa kahdeksan, Itä-Suomessa neljä ja Pohjois-Suomessa kaksi uutiskirjetä. Uutiskirjeen teknistä toteutusta ja ulkoasua uudistettiin loppuvuodesta. Uutiskirjeillä on yhteensä 3 360 tilaajaa. Uutiskirjeiden tilaajamäärät:

- Valtakunnallinen 1 213
- Etelä-Suomi 903
- Länsi-Suomi 370
- Itä-Suomi 375
- Pohjois-Suomi 499

Rakennerahasto.fi Facebook-sivulla on 1 379 tykkääjää. Facebook-sivulle annettiin editointioikeuksia alueiden viestintähenkilöille, mikä johdosta sivun postaukset lisääntyivät ja monipuolistuivat. Viestinnän vaikuttavuutta tullaan lisäämään erityisesti sosiaalisen median avulla. 2017 on perustettu Google-tili, jonka myötä on avattu YouTube-kanava rakennerahastot.fi. Lisäksi on rakennerahastot.fi.Twitter-tili. Alueiden viranomaisilla on mahdollisuus saada tunnukset kaikkiin sosiaalisen median yhteisiin välineisiin, jolloin viestintä on moninaisempaa ja saavuttaa paremmin yleisön alueellisella ja paikallisella tasolla.

Suomen kansallinen viestintäverkosto kokoontui vuonna 2016 kolme kertaa. Samassa yhteydessä järjestettiin rakennerahastot.fi toimituskunnan kokous. Alueelliset viestintäverkostot kokoontuivat tiheämmin väliajoin. Verkkopalvelun ylläpitäjille ja päivittäjille järjestettiin opetusluonteinen työpaja lokakuussa 2016. HVO osallistui komission viestintäverkostojen INFORMin (EAKR) ja INIO:n (ESR) kokouksiin. INFORM kokoontui kaksi kertaa, ja INIO kolme kertaa vuoden 2016 aikana.

HVO on osallistunut komission Suomen edustuston vedolla kulkevaan Kasvun karavaaniin. Tilaisuuksissa on esitelty EAKR- ja ESR-hanketoimintaa. Vuonna 2016 järjestettiin neljä tilaisuutta:

- 5.4. Rovaniemi, teemana arktisuus
- 2.6. Helsinki, teemana biotalous
- 10.–11.11. Kuopio, teemana terveysteknologia ja hyvinvointi
- 29.11. Helsinki, teemana arktisuus

HVO ja paikalliset toimijat osallistuivat edustuston järjestämään Eurooppa-päivän tilaisuuteen 9.5. Seinäjoella, missä esiteltiin Länsi-Suomen alueen rakennerahastotoimintaa.

HVO ja välittävät toimielimet järjestivät SuomiAreenalle Poriin 11.–15.7. eri päivien teemojen mukaisesti hanketoimintaa vuosittaisen tiedotustoimen merkeissä. Yhteensä esillä oli noin 20 EAKR- ja ESR-hanketta, jotka välittävät toimielimet valitsivat. Hävikkiruokahanke From Waste to Taste tarjosi alkuvuokasta ruokaa TEM:n teltalla. Hankkeen toiminta herätti runsaasti mielenkiintoa ja pysäytti yleisöä tutustumaan toimintaansa.

Etelä-Suomessa järjestettiin EAKR-toimijoille verkkoklinikoita, joissa annettiin ohjausta webinaarin muodossa. ESR:n hanketoimijoille järjestettiin verkostopäiviä, joissa käsiteltiin eri teemoja vertaisryhmissä. Syksyllä käynnistyi hankkeille Onnistunut tulosviestintä -koulutus, joka jatkui keväällä 2017. Koulutus sai hyvää palautetta. Uutiskirjeen ohella Etelä-Suomessa laadittiin kolmen kuukauden välein katsaus EAKR- ja ESR-hankkeista. Etelä-Suomen EAKR otti käyttöön Kuukauden hanke -esittelyn, jota on viestintäverkostossa ehdotettu muillekin alueille.

Länsi-Suomen viestinnän suunnittelusta ja ohjauksesta vastasi alueen viestintäverkosto. Länsi-Suomessa hankkeille järjestettiin Temaattiset torstait -konseptilla kaikkiaan kuusi tilaisuutta. Konseptiin kuului lisäksi webinaari teemanaan hankevaikuttavuus. Tampereella järjestettiin hankeidealeiri, joka oli täsmäpäivä hankkeen onnistuneeseen suunnitteluun. Hankesparrauksessa käytettiin hankevaikuttavuuteen liittyen hankeideaseinää, josta sai palautetta rahoittavalta viranomaiselta. Länsi-Suomessa järjestettiin hankkeille viestintäkysely. Hankkeet tunnistivat oman viestintänsä haasteiksi selkeän vastuuttamisen, sidosryhmien viestintäkanavien hyödyntämisen, toiminta edellä viestinnän sekä tarinallistamisen ja inhimillistämisen. Tampereella järjestettiin Näkyy, kuuluu ja vaikuttaa! – paremman tulosviestinnän päivä.

Itä-Suomessa panostettiin verkkoviestintään ja järjestettiin infotilaisuuksia. Pohjois-Savossa järjestettiin viisi seututapaamista kuntien ja sidosryhmien toimijoille. Pohjois-Karjalassa aktivoitiin hanketoimijoita kohdenetuilla keskustelutilaisuuksilla. Etelä-Savossa järjestettiin infotilaisuus sekä tehtiin hakijakohtaista neuvontaa ja aktivointia. Itä-Suomen viestintäverkosto kokoontui seitsemän kertaa vuonna 2016.

Pohjois-Suomessa viestinnän pääpaino oli verkkoviestinnässä. Hanketoimijoille järjestettiin neuvontaa ja ohjausta. Hakuinfoja ja koulutuksia järjestettiin alueilla. Itä- ja Pohjois-Suomessa tiedotettiin hyvistä tuloksista ja laadittiin lyhyet esitykset kunkin maakunnan menestystarinoista. Uutiskirjeisiin nostettiin esille hanke-esimerkkejä. Pohjois-Suomen viestintäverkosto kokoontui viisi kertaa.

5. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN

Etelä-Suomi

Rakennerahasto-ohjelman toteutus on päässyt Etelä-Suomessa hyvin vauhtiin ja etenee tasaisen varmasti. Vuoden lopussa Uudenmaan liiton EAKR-hankkeita oli rahoitettu yhteensä 140, joihin varattu rahoitus oli hieman yli 60 miljoonaa euroa. Hämeen ELY-keskus oli rahoittanut 167 ESR-hanketta ja 142 EAKR-hanketta (toimintaympäristötuki 7 kpl ja yritystuki 135 kpl). ESR-hankkeisiin oli varattu rahoitusta yli 61 miljoonaa euroa. EAKR-yritys- ja toimintaympäristötukiin oli myönnetty rahoitusta yli 9 miljoonaa euroa.

Maakuntien omat painotukset ovat kaikissa maakunnissa etusijalla ja maakuntaohjelmien tavoitteita ja älykkään erikoistumisen strategioita on onnistuneesti integroitu rakennerahasto-ohjelman tavoitteiden kanssa yhteneviksi. Hakuja toteutettiin liiton EAKR-ohjelmassa kolme kertaa ja alueellisessa ESR-ohjelmassa kaksi kertaa. Lisäksi avoinna oli kolme 6aika –hakua ja neljä valtakunnallisten ESR-kehittämisohjelmien hakua. Toimintaympäristötukien osalta järjestettiin yksi hakukierros ja yritystukihakemuksia on otettu vastaan koko ajan.

Toimintalinjalla 1 (Pk-yritystoiminnan kilpailukyky) maakunnittaiset painotukset ovat olleet maakuntaohjelmien ja toteutussuunnitelmien mukaisia. Toimintalinjan toimenpiteet ovat kohdistuneet yritysverkostojen luomiseen ja yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Lisäksi on rahoitettu innovatiivisia palveluita ja innovatiivista yritystoimintaa kehittäviä hankkeita. Yhtenä painotuksena on myös ollut Pk-yritysten uusiutumisedellytysten parantaminen sekä kasvun ja kansainvälistymisen edellytysten tukeminen. Vuoden 2016 osalta erityisesti painotettiin omistajanvaihdosten edistämistä sekä matkailutoimialan kasvun ja kansainvälistymisen tukemista.

ELY-keskuksen myöntämä rahoitus kohdistui toimintalinjalla pääosin suoraan yritysten itsensä toteuttamiin hankkeisiin. Suurin osa toimenpiteistä on yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen kohdistuvia kehittämis-tehtäviä ja osallistumista kansainvälisiin yritystapahtumiin.

Toimintalinjalla 2 (Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen) oli maakuntien omien painotusten lisäksi haussa yhteinen painotus: digitaalinen uudistuminen ja avoin data liiketoimintamahdollisuuksien edistäjänä. Lisäksi hankkeissa on toteutettu vähähiilisyttä tukevaa toimintaa ja luodaan ratkaisuja sekä edellytyksiä uusille avauksille ja olemassa olevan elinkeinotoiminnan vahvistumiselle. Toimintalinjan hankkeissa ominaista on vahva tutkimustausta kytkettynä yritysysteistyöhön.

Maakuntien painotusten mukaisten hankkeiden lisäksi toimintalinjassa 2 toteutetaan 6Aika-strategian mukaisia hankkeita. 6Aika-strategiassa on kolme painopistealuetta: Avoimet innovaatioalustat, avoin data ja rajapinnat sekä avoin osallisuus.

ELY-keskuksen rahoitus on kohdistunut toimintalinjalla maakuntien osaamiskeskittymiin perustuviin toimintaympäristöhankkeisiin, joiden vaikutus pk-yrityksiin on ollut laajaa. Toimintaympäristötukien osalta järjestettiin yksi hakukierros, josta valituille hankkeille (9) kahteen kohdistui EAKR-rahoitusta. Lisäksi yrityskohtaisissa hankkeissa uusinta tietoa ja osaamista on hyödynnetty uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämisen tukena.

Toimintalinja 3 (Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus) on edennyt tasaisesti. Tähän toimintalinjaan sisältyy alueellisten hankkeiden lisäksi valtakunnalliset ohjelmat Kotona Suomessa ja Mallit rekrytoivan ja irtisanovan yrityksen välillä sekä Tuottavaa ja tuloksellista työelämää yhteistyöllä. Hanketoimintaa painotettiin erityisesti nuoriin ja yli 50-vuotiaisiin osallistujiin keskittyviin hankkeisiin. Nyt onkin jo nähtävissä selkeä kasvu ikääntyvien työllistymiseen liittyviin haasteisiin keskittyvissä hankkeissa. Kotona Suomessa – ohjelmassa on ollut selvästi nähtävissä muuttuneen pakolaistilanteen vaikutukset kysyntään.

Erityistavoitteessa *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen* on nostettu esiin erityisesti maakuntien keskeisiin toimialoihin liittyvät yritykset. Myös erityistavoitteeseen *Työ- ja koulutusurien sukupuolenumukaisen eriytymisen lieventäminen* saatiin merkittävä määrä lisää tasa-arvohankkeita. Painopisteenä on ollut sekä naisten kasvuyrittäjyyden tukeminen että miesten syrjäytymisen ehkäisy, joista erityisesti jälkimmäistä on viime vuonna pyritty nostamaan esiin.

Toimintalinjalla 4 (Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen) on vuoden aikana käynnistynyt useita lupaavia hankkeita. Erityistavoitteessa *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen* on keskitytty tukemaan koulutuksesta koulutukseen siirtymiä sekä koulutuksesta työelämään siirtymiä. Koulutusreformin läheisyys on osaltaan lisännyt kiinnostusta erityisesti toisella asteella työvaltaisen oppimisen ja opinnollistamisen teemoista. Erityistavoitteessa *Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen* on painotettu maakuntien keskeisiä kasvu- ja rakennemuutosaloja älykkään erikoistumisen kautta. Vuoden aikana kysyntä on osoittanut selvästi kasvua. Merkittävä osa erityistavoitetta on valtakunnallinen Luovaa osaamista -ohjelma, jonka toiminta on myös päässyt vauhtiin.

Toimintalinjalla 5 (Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta) on toteutettu runsaasti hankkeita, joiden tavoitteena on sosiaalisen osallisuuden parantaminen haastavien kohderyhmien keskuudessa. Kansalaisyhteiskunnan kehittäminen on herättänyt mielenkiintoa uusissa toimijoissa. Kysyntää on ollut koko ajan enemmän kuin määrärahoja on ollut käytössä.

<http://www.rakenerahastot.fi/web/etela-suomen-suuralue#>

Länsi-Suomi

Keski-Suomen ELY-keskus myönsi vuonna 2016 yrityksen kehittämisavustusta EAKR-valtuudesta Keski-Suomessa, Pirkanmaalla, Pohjanmaalla, Varsinais-Suomessa, Satakunnassa ja Etelä-Pohjanmaalla yhteensä 12,3 miljoonaa euroa ja toimintaympäristön kehittämisavustusta 0,1 miljoonaa euroa. Myönteisiä EAKR-päätöksiä tehtiin yhteensä 188 kappaletta. Hankkeissa syntyi 32 uutta yritystä, 953 uutta kokoaikaista pysyvää työpaikkaa, 287 miljoonaa euroa liikevaihdon lisäystä ja 199 miljoonaa euroa viennin kasvua.

Yritystukien EAKR-sidonnat kohdistuivat pääosin toimintalinjaan 1 (Pk-yritystoiminnan kilpailukyky), johon myönnettiin 90,4 % rahoituksesta. Yritysten toteuttamissa hankkeissa keskeisiä teemoja ovat olleet kasvu ja kansainvälistyminen, digitaalisuus (mm. investoinnit toiminnanohjausjärjestelmiin) sekä tuotteiden ja palvelujen kehittäminen. Investointien osuus EAKR- rahoituksesta oli 38,4 % ja muun kehittämisen 61,4 %.

Yleinen kohentunut työllisyys- ja taloustilanne sekä yritysten positiiviset kehitysnäkymät etenkin Lounais-Suomessa telakka- ja autoteollisuuden kasvun vetämänä vauhdittavat myös pk-yritysten investointi- ja kehittämishankkeita. Teollisuuden alihankintaverkostojen kilpailukykyyn kehittäminen on merkittävässä roolissa EAKR- rahoituksessa.

Vuoden loppuun mennessä Pirkanmaan liitto oli tehnyt myönteisen EAKR-rahoituspäätöksen kaikkiaan 134 hankkeelle, kun määrä vuotta aiemmin oli 89. Toimintalinjaa 2 (Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen) toteuttavien hankkeiden määrä lisääntyi tasaisesti alueella. Sekä toteuttajien että

rahoittajien osaamisen lisääntyminen suhteessa indikaattoritavoitteisiin kehitti hankkeiden tavoitteellisuutta suhteessa alkuohjelmakauteen.

Toimintalinjan 2 hankkeita käytettiin tehokkaasti tukemaan erityisesti maakuntien määrittelemiä kärkitoimialoja. Nähtävissä on, että vuoden 2016 ja ylipäättään ohjelmakauden alun hankkeet ovat näin vahvistaneet mm. Satakunnan laajaa robottiosaamista, Keski-Suomen biosektoria ja kyberturvallisuuskeskittymää, Etelä-Pohjanmaan agrobiotaloustoimialaa, Pohjanmaan vahvaa energiasektoria ja Pirkanmaan hyvinvointi- ja cleantech-osaamista.

Keski-Suomen ELY-keskuksen rahoittamia (Länsi-Suomen RR-alue) ESR-hankkeita oli vuoden vaihteessa 174 kappaletta. Sidonta- ja varausaste oli n. 95 %, yhteensä n. 191 M€. Vuonna 2016 ELY-keskus järjesti kaksi ESR-hankehakuja, joista ensimmäisessä maaliskuun alussa päättyneessä haussa erityisiä painopisteitä olivat maahanmuuttajat, bio- ja kiertotalous sekä kansainvälistyminen. Syksyllä päättyneessä haussa ei ollut erillisiä painotuksia, vaan kaikki erityistavoitteet olivat haettavina.

ESR:n toimintalinjan 3 (Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus) kysyntä on ollut vahvaa. Toimintalinja on vastannut alueen tarpeisiin ja kysyntään hyvin myös työvoimapolitiittisin toimenpitein. Turvapaikanhakijoiden suuri määrä heijastui edelleen myös ESR-toiminnan suuntaamiseen, etenkin erityistavoitteessa *Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen*. Länsi-Suomi on linjannut, että erityistavoite *Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen* kohdennetaan pelkästään mikro- ja pk-yrityksiin.

Toimintalinjalla 4 (Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen) kysyntää oli varsinkin erityistavoitteeseen *Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen*. Toimintalinjassa hakijoina ovat etenkin ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset.

Länsi-Suomessa toimintalinja 5 (Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta) on käynnistynyt hitaimmin. Toimintalinjan kysyntä ja hankkeiden laatu on kuitenkin parantunut erityisesti SOKRA-koordinaatiohankkeen ansiosta. Länsi-Suomen alueella on rahoitettu toimintalinjassa myös kaksi kansalaistoimijalähtöistä hanketta.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/lansi-suomen-suuralue#>

Itä-Suomi

Rakennerahasto-ohjelman toimeenpano on sujunut Itä-Suomessa hyvin. Ohjelman toteutus on tasapainossa ja hakemuksia saadaan pääosin riittävästi. EAKR:n rahoitus keskittyy maakuntien kehittämisen painopisteisiin ja erityisesti älykkään erikoistumisen kärkiin. Vuoden 2016 aikana ESR-rahoitusta suunnattiin kasvaneen maahanmuuton vuoksi nopeasti kotouttamis- ja työllistymispalveluja tukeviksi.

EAKR:n ja ESR:n myöntämisvaltuuksista oli vuodenvaihteessa varattu lähes 80 % ja sidottu 70 %. Koko ohjelmakauden julkisesta rahoituskehiksestä oli varattu reilu kolmannes, samoin EU:n ja valtion rahoituskehiksestä. Hankkeita oli rahoitettu yhteensä 813 kpl (EAKR 590 kpl, ESR 223 kpl). Pohjois-Savossa on onnistuttu panostamaan vähähiilisuuden edistämiseen, Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa on tavoitteen saavuttamisessa vielä kiertävää.

Itä-Suomessa yrityksen kehittämisavustusta haettiin n. 58 miljoonaa euroa. Etelä-Savon ELY-keskus rahoitti vuonna 2016 Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa yritysten kilpailukykyä edistäviä pk-yritysten kehittämissankkeita n. 31 milj. eurolla (TL1: 25,9 M€, TL 2: 5,6 M€). Rahoitettujen lähes 190 kehittämissankkeen (TL1: 144, TL2: 42) odotetaan käynnistävän laskentatavasta riippuen yli 90 milj. euron kehittämis-

investoinnit (TL1: 80 M€, TL2: 14 M€), lisäävän hakijayritysten liikevaihtoa n. 300 milj. ja vientiä n. 150 milj. eurolla. Uusia työpaikkoja odotetaan syntyvän hieman yli 1 000. Odotukset liikevaihdon ja viennin kasvusta, sekä työpaikkojen kokonaisvolyymistä kohdentuivat toimintalinjalle 1 n. 75–80 % osuudella. Uusia patentteja arvioidaan syntyvän 92 kpl ja muita aineettomia oikeuksia 170 kpl. Vähähiilisiä hankkeita rahoitettiin n. 100 kpl. IPR:n ja vähähiilisten hankkeiden kasvu painottui toimintalinjalle 2.

Etelä-Savon maakuntaliitolle jätettiin 30 EAKR-kehittämishankehakemusta, joilla haettiin rahoitusta n. 8,7 milj. euroa. Myönteisiä rahoituspäätöksiä tehtiin 20 hankkeeseen, joihin myönnettiin tukea n. 4,3 milj. euroa. Etelä-Savossa EAKR-kehittämishankkeiden painotus on yritysten kansainvälistymisen sekä maakunnan älykkään erikoistumisen strategian mukaisen tutkimuksen ja pilotoinnin edistämisessä painottuen metsäbiomassan uusien tuotteiden ja tuotantoprosessien kehittämiseen, puhtaan veden ja ympäristöturvallisuuden sekä kiertotalouden ja digitaalisen tiedonhallinnan kehittämiseen. Erityistavoitteelle *Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen* myönnetty rahoitus on lisääntynyt vuoden 2016 aikana.

Pohjois-Karjalan maakuntaliittoon jätettiin 23 EAKR-hankehakemusta, joissa tukea haettiin yhteensä 8,5 milj. euroa. Myönteiset päätökset valmisteltiin 15 hankkeeseen, joihin tukea myönnettiin 4,8 milj. euroa. Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti metsäbiotalouden kehittämistä ja vähähiilisen talouden edistämistä tuettiin useilla kehittämishankkeilla ja samalla tiivistettiin metsäbiotalouden tutkimuksen sekä elinkeinoelämän yhteistyötä. Lisäksi varauduttiin rahoittamaan liikenne- ja logistiikka-hankkeita liittyen Nurmekseen ja Lieksaan suunniteltuihin biotalousinvestointeihin. Teollisten yritysten innovaatiotoiminnan vahvistamisessa tähdättiin yritysten kansainvälistymiseen. Oppimisympäristöjen kehittämisellä ja investoinneilla pyrittiin varmistamaan ammattitaitoisen työvoiman saanti sekä kilpailukykyiset laitteistot eri tutkimusaloilla. Maakuntaohjelman painopisteistä edistettiin kaivosalan osaamista sekä vietiin ikäosaamista kansainvälisille markkinoille.

Pohjois-Savon liittoon saapui 30 EAKR-hakemusta, joissa tukea haettiin yhteensä 13,7 milj. euroa. Tukea myönnettiin 32 hankkeelle yhteensä 10,6 milj. euroa. Tuki kohdistui pääosin Pohjois-Savon älykkään erikoistumisen kärkien kehittämiseen. Taloudelliselta vaikuttavuudeltaan tärkein ala on kone- ja energiateknologia, missä on vielä meneillään useita aiemmin tuettuja hankkeita. Eniten tukea myönnettiin puun- ja biojalostukseen liittyen. Lukumääräisesti eniten hankkeita tuettiin terveysteema- ja kärkealajoja ovat elintarvikkeet ja vesi/ilma. Tukea myönnettiin erityisesti yritystoiminnan kasvuedellytyksiä tukeviin hankkeisiin, joissa kehitetään uusia menetelmiä tai palveluja sekä niitä tukeviin investointeihin. Lisäksi tuettiin kuntaomisteisten pk-yritysalueisiin liittyvien liikenteellisten pullonkaulojen poistamista sekä vähähiilisiä ratkaisuja edistäviä hankkeita, joiden näkökulmina on mm. kiertotalous, uudenlaiset energiaratkaisut, uuden teknologian hyödyntäminen, simulointi ja digitalisaatio.

Etelä-Savon ELY-keskukseen jätettiin vuoden aikana 14 EAKR-kehittämishankehakemusta, joilla tukea haettiin n. 3,7 milj. euroa. Hankerahoitus ohjautui enimmäkseen vähähiilisyiden, energiatehokkuuden ja kiertotalouden edistämiseen.

ESR-hakemuksia saapui 94 kappaletta, joilla tukea haettiin n. 26 milj. euroa. ESR-toimenpiteitä kohdistuu Itä-Suomessa muuta maata enemmän työllisyystoimiin. Niiden nykymuotoinen toimintamalli päättyy vuoden 2018 alkupuolella, mikä vaikuttaa jo nyt hankkeiden toteutuksessa. Tarve toimenpiteille säilyy ja uusien toimintamuotojen kehittyminen työllisyyttä edistävien hankkeiden toteutukseen on välttämätöntä. Toimintalinjalla 3 (Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus) on toteutettu laajasti ohjaamatoimintoja. Niiden toiminnan jatkuminen hankkeiden jälkeen on haaste. Toimintalinjalla 3 on hakukuulutuksissa ja viestinnässä korostettu pk-yritysten kilpailukykyä kehittämistä. Hankehakemuksia on saatu, joskin monissa pk-yrityspainotus ei ole ollut riittävä. Toimintalinjalla 4 (Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen) on monin tavoin edistetty koulutuksen ja työelämän yhteistyötä. Hauissa on painottunut kasvualoja tukevien koulutusten kehittäminen ja yrittäjyyden myönteisyyden edistäminen koulutuksessa. Kasvualoja tukevia koulutuksia on vielä esitetty rajallisesti. Nuorten yrittäjyyden edistämiseksi on ollut onnistuneita toimenpiteitä. Toimintalinjalla

5 (Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta) näkyy selkeästi järjestöjen mahdollisuuksien ja halukkuuden parantuminen toteuttaa ESR-hankkeita. Kansalaistoimijalähtöinen kehittäminen kaupunkialueilla on tuonut paljon uusia toteuttajia ja ruohonjuuritason toimintaa ESR-toimintaan. Myös viestinnällisesti on luotu myönteistä ESR-kuvaa.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/ita-suomen-suuralue#>

Pohjois-Suomi

Pohjois-Suomen maakunnissa on pääsääntöisesti avattu kaksi hakukierrosta vuodessa. Rahoituksen kysyntä on ollut korkealla tasolla. Vähähiiliset hankkeet ovat olleet painopisteenä rahoituksessa ja niiden osuus onkin kasvanut merkittävästi erityisesti yrityshankkeissa. Rahastojen välistä ja eri rahoitusohjelmien yhteistyötä on tiivistetty. Tiedottamista on parannettu ohjelman hyvistä tuloksista mm. laatimalla lyhyet esitykset kunkin maakunnan menestystarinoista, joiden syntyminen on EU-rahoituksella ollut merkittävä vaikutus.

<http://www.rakennerahastot.fi/documents/12248/1112543/Menestystarina/600081fe-0242-4f25-946d-843fa6ecc479>

Yritysten toteuttamissa hankkeissa keskeisiä teemoja ovat olleet kasvu ja kansainvälistyminen, digitaalisuus ja sähköiset toimintamenetelmät (mm. investoinnit toiminnanohjausjärjestelmiin) sekä tuotteiden ja palvelujen kehittäminen. Lapissa ja Kainuussa matkailun menestys kasvatti hakemusten ja myönnetyn rahoituksen määrää. Myös Keski-Pohjanmaalla kysyntä on ollut hyvä ja osa hankkeista jäi odottamaan seuraavan vuoden rahoituksia. Painopisteenä siellä oli pk-yritysten vahvat vientiverkostot ja niiden alihankintayritysten investointi- ja kehittämishankkeet. Ohjelmistoalalla ja perinteisessä teollisuudessa varovaisuus hankkeiden käynnistämässä jatkui, mikä näkyi erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla vähentyneenä rahoituksen kysyntänä.

Maakuntien liittojen yritystoimintaa tukevilla hankkeilla Pohjois-Pohjanmaalla on parannettu edellytyksiä yritysten kansainvälistymiseen ja alueen suurinvestointien hyödyntämiseen sekä elinkeinoelämän monipuolistamiseen. Lapissa ja Kainuussa on panostettu matkailun toimintaympäristöihin. Lapissa myös älyliikenteeseen liittyvä kehittämistoiminta on kasvava teema. Yritysten vahva osallistuminen maakunnan liittojen hankkeisiin on ollut positiivista ja merkki suhdanteiden positiivisista kasvunäkymistä ja odotuksista.

Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantamishankkeita rahoitettiin 3 kpl. Päätyneiden hankkeiden tulokset ovat vakuuttavia. Seurantatietojen mukaan 5 hankkeella vaikutettiin yhteensä 23,5 miljoonan euron investointeihin pk-yrityksissä Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa. Hankkeiden myötä on arvioitu yhteensä 193 yrityksen saavutettavuuden parantuneen. Uusillakin hankkeilla tavoitellaan lähes 100 miljoonan euron investointeja pk-yrityksiin sekä arvioidaan n. 95 pk-yrityksen saavutettavuuden parantuvan.

Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen on maakuntien liittojen keskeinen rahoituslinja ohjelmassa. Kärkenä olivat edelleen Älykkään erikoistumisen ohjelmien toteuttaminen ja alueen innovaatioympäristöjen kilpailukyvyyn turvaaminen ja innovaatioiden hyödyntäminen. Hyvä esimerkki on Mikro-yritysten kasvualusta -hanke Pohjois-Pohjanmaalla. Lapissa arktisen erikoistumisen ohjelmaa vietiin eteenpäin mm. Arktisen erikoistumisen osaamiskeskittymän (ASE) –hankkeella, jossa parannetaan alueen kehittämisorganisaatioiden yhteisiä toimintamenettelyjä elinkeinoelämää tukevan klusteritoiminnan kehittämiseksi. Kainuussa digitaalisuuden hyödyntäminen sosiaali- ja terveydenhuollossa, robotiikka ja kv. matkailu (erityisesti Venäjä ja Aasia) olivat painopisteinä. Keski-Pohjanmaalla rahoitettiin mm. useita kemian ja biotalouden synergiaan pohjautuvia hankkeita, joilla tähdätään sekä uuden liiketoiminnan synnyttämiseen

että uuden erityisosaamisen lisäämiseen. Tekesin tuella mm. rahoitettiin Lapissa arktisten sää- ja luonnon-ilmioiden muodostamista innovaatioiksi digitalisaation avulla.

Toimintalinjan yritysrahoitus kohdistui pääosin puutavara- ja puutuoteteollisuuden uusien tuotteiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon (25 %), liike-elämän palvelujen alalla ICT- ja ohjelmistoyritysten tuotekehitykseen, ml. uusien kuluttajatuotteiden kehittäminen (22 %) sekä teollisuuden uusien prosessien kehittämiseen (13 %). Ympäristöhankkeissa teemoina ovat olleet mm. pohjaveden laatuun, kaivosalaan ja turvetuotantoon liittyvien ympäristöongelmien ennakointi ja ratkaisut sekä kriittisten mineraalien etsintämenetelmien kehittäminen. Myös energiatehokkuuden ja älykkään talotekniikan sekä teollisuuden materiaalitehokkuuden ja sivuvirtojen hyödyntämisen edistämistä rahoitettiin.

Sosiaalirahaston toimeenpano on edennyt hyvin. Ensimmäinen hakukierros kohdennettiin erityisesti maahanmuuttajien kotouttamista edistäviin hankkeisiin. Kaikkiaan Pohjois-Suomessa on rahoitettu yli 20 hanketta, joissa on mukana maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. ESR-hankkeisiin on vuoden 2016 loppuun mennessä osallistunut yhteensä 25 773 henkilöä (ml. valtakunnalliset ESR-hankkeet) ja noin 2100 mikro- ja pk-yritystä. Rahoitetuilla ESR-hankkeilla edistetään erityisesti nuorten työllisyyttä ja osallisuutta, mutta myös ikääntyvien työllisyyden parantaminen on keskeistä.

Työllisyyttä edistäviä hankkeita on kohdistettu erityisesti nuoriin (mm. Ohjaamo- ja työpajatoiminta) ja työhyvinvointia edistävässä hankkeissa on edistetty erityisesti mikro- ja pk-yritysten, mutta myös julkisen sektorin työorganisaatioiden johtamistapoja, työntekijöiden työhyvinvointia ja työssä jaksamista, tuettu yrittäjien uudistumiskyvykkyyttä ja muutostilanteisiin sopeutumista. Myös naisten johtajuutta ja yrittäjyyttä edistäviä hankkeita on rahoitettu. Hankkeiden tuloksena on kehitetty mm. hyvinvointialan yrittäjyyttä tukeva toimintamalli, naisten yritysten kasvua ja kansainvälistymistä edistävä liiketoiminta-coaching sekä valmennusohjelma vastuulliseen johtajuuteen.

Pohjois-Suomessa on parannettu etenkin koulutuksesta koulutukseen ja työelämään siirtymiä. Hankkeilla on kehitetty esim. uusia toimintamalleja oppilaitosten toimintaan sekä tuettu monialaisia verkostoja. Toiminnan kohteena ovat olleet nuoret sekä nuorten kanssa työskentelevät henkilöt kuten opinto-ohjaajat ja opettajat. Rahoituksella on kehitetty erilaisia polkuopintomalleja sekä edistetty erityistä tukea tarvitsevien nuorten työllistymisprosessia.

Kasvu- ja rakennemuutosaloja on tuettu kehittämällä ja tarjoamalla mm. koulutusta eri aloilla toimiville henkilölle. Rahoituksella on tuettu esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiota sekä 3D-osaamista. Alueellisia kasvu- ja rakennemuutosaloja on tuettu osaamisen lisäämisellä esim. matkailun kansainvälistymiseen sekä biotalouteen liittyen. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjontaa ja laatua edistettiin Keski-Pohjanmaalla kehittämällä mm. joustavaa verkkopedagogista kokonaisratkaisua aikuiskoulutuksen toteuttamiseksi monimuotoisesti sekä Smart Campus -hankkeella.

Suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ja pitkäaikaistyöttömien osallisuutta ja työ- ja toimintakykyä on tuettu työpajatoiminnalla, kehittämällä matalan kynnyksen palveluja ja sosiaalista kuntoutusta sekä hyödyntämällä erilaisia taidelähtöisiä ja luontoon pohjautuvia kuntouttavia palveluja. Yksilöllinen ohjaus ja rinnalla kulkeminen on useissa hankkeissa keskeinen toimintamalli. Vuoden 2016 alussa toteutetun kohdennetun haun perusteella rahoitetuissa hankkeissa on huomioitu hyvin myös maahanmuuttajat, kaksisuuntainen kotoutuminen ja yhteisöllisyyden edistäminen.

Pohjois-Suomen alueella kehittämishankkeisiin on usein yhdistetty myös työvoimapolitiittisia rinnakkaishankkeita yhtenä työväliseinä osallistujien työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus rahoittaa myös OKM:n hallinnonalan valtakunnallisia ESR-hankkeita.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/pohjois-suomen-suuralue#>

Valtakunnallinen toiminta

ESR:n rahoituksesta noin 25 % käytetään valtakunnalliseen toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kaikki rahoituspäätökset tehdään ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloilla sitä vastoin rahoituspäätösten tekeminen on delegoitu nimetyille rakennerahasto-ELY-keskuksille. Toimintalinjalla 3 valtakunnallisia toimenpidekokonaisuuksia on 9, toimintalinjalla 4 näitä on 6 ja toimintalinjalla 5 vastaavasti 3 toimenpidekokonaisuutta.

Valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla edistetään rakennerahasto-ohjelman sellaisten keskeisimpien tavoitteiden saavuttamista, joissa pidetään tärkeänä tuoda esille valtakunnallista näkökulmaa ja toimien levittämistä. Joissain tapauksissa valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla on eri puolilla Suomea aluekoordinaattoreita, jotka tehostavat ja koordinoivat toimintaa omalla alueellaan. Hankkeilla voi olla myös osahankkeita eri puolilla Suomea. Valtakunnallisilla toimilla selvitetään mahdollisia työnteon tai opiskelun esteitä, lisätään työnteon ja opiskelun kannustavuutta ja monimuotoisuutta sekä selvitetään mahdollisesti tarvittavia muutoksia päätöksenteon ja lainsäädännön tueksi. Hanketoiminnalla pyritään pysyvän muutoksen aikaan saamiseen toimintatavoissa ja kehittämisrakenteissa.

Valtakunnallisella toiminnalla edistetään työntekijöiden ja työnantajien kohtaantoa luomalla keinoja, joilla organisaatiot saavat tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa. Tällöin huomioidaan niin kotimaassa kuin ulkomaillaakin olevat työntekijät ja työorganisaatioiden työntekijöille asettamat täsmätarpeet. Toiminnalla edistetään myös Suomessa asuvien henkilöiden työllistymistä muualle Eurooppaan. Toiminta sisältää EURES-palvelun kehittämistä osana TE-palveluita ja tulevia kasvupalveluita. Kotimaisissa rekrytoinneissa hyödynnetään muutosturvaa entistä nopeamman työstä työhön siirtymisen varmistamiseksi. Tämä edellyttää TE-palvelujen kehittämistä ja muutosturvaan liittyvän osaamisen laajentamista jotta irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaaminen helpottuisi. Myös eri oppilaitosten mahdollisuuksia parantaa opiskelijoidensa työllistymistä ja tarjota työelämän tarvitsemaa työvoimaa kehitetään valtakunnallisia toimintamalleja luomalla, jotta edistettäisiin opiskelijoiden tasavertaisia mahdollisuuksia. Työelämälähtöisiä erikoistumiskoulutuksia suunnitellaan erityisesti kasvu- ja rakennemuutostilanteisiin.

Vaikeasti työllistyville henkilöille kehitetään nopeampia, yhtenäisempiä ja helpompia palveluprosesseja. Oleellista on toimintatapojen ja palveluiden kehittäminen yhdessä kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa. Päämääränä on edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien siirtymistä avoimille työmarkkinoille ja edistää monialaisen palvelun tuloksellista toimintaa koko maassa. Haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien yksi ryhmä ovat maahanmuuttajat, joiden kotouttamista edistetään hanketoiminnalla. Hankkeissa edistetään niin maahanmuuttajien itsensä kuin maahanmuuttajia työssään kohtaavien henkilöiden osamista ja monitoimijaisten verkostojen kehittämistä. Samoin edistetään valtakunnallisen kotoutumisen palvelumallin kehittämistä ja Kotouttamisen osaamiskeskuksen työn jalkauttamista. Myös maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet edistävät työllistymistä ja jatko-opintoihin pääsyä.

Osallisuutta, hyvinvointia ja työ- ja opiskelukykyä lisätään syrjäytymisen ehkäisemiseksi pääsääntöisesti poikkihallinnollisilla toimilla, joilla mm. edistetään viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Nuorille ja ikääntyneille suunnattuja palveluja uudistetaan ja kehitetään erilaisia tukitoimia. Mm. lukioden työelämäyhteistyölle määritellään valtakunnalliset periaatteet ja tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallista uudistamista ja kuntoutuksen palvelujärjestelmän arviointia. Kohderyhmät ovat hyvin monipuolisia mm. vammaisia, vankeja, asunnottomia tai vähemmistöihin kuuluvia kuten romaneja tai saamelaisia ja muita, jotka saattavat kohdata syrjintää ja ennakkoluuloja.

Työelämä 2020- ohjelman tavoitteita edistetään työelämän kehittämisen verkostoissa. Hankkeilla parannetaan mikro- ja pk-yritysten tuottavuutta ja niiden osaamisresurssien tehokkaampaa käyttöön ottoa. Mm. kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja työpaikkojen ja työterveyshuoltojen käyttöön voidaan tukea osatyökykyisten varhaista tukemista, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Osittaista työkykyä hyödynnetään mukauttamalla työtehtäviä tai olosuhteita, täydentämällä ammatillista osaamista tai kouluttamalla uudelleen sekä kuntouttamalla.

EAKR:n perusrahoituksesta (pl. harvan asutuksen erityisrahoitus) 10 % varattiin valtakunnalliseen toimintaan jota päätettiin toteuttaa Tekesin hallinnoiman INKA – innovatiiviset kaupungit –ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena on synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmaan valittiin viisi teemaa (biotalous, kestävät energiaratkaisut, tulevaisuuden terveys, älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus sekä kyberturvallisuus) ja niille vetovastuussa olevat kaupunkiseudut.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Tekes oli myöntänyt EAKR:n valtakunnallisesta rahoituskehiksestä julkista rahoitusta yhteensä n. 22 milj. euroa 71:lle hankkeelle. Osana Sipilän hallitusohjelmaan sisältyneitä leikkauksia myös INKA-ohjelman rahoitus päätettiin lopettaa, mutta jo käynnistyneet hankkeet toteutetaan suunnitellusti. Osa (40 milj. euroa) käyttämättä jääneestä EAKR:n valtakunnallisesta kehiksestä kohdistettiin kasvuyritysten rahoituksen saatavuutta parantavaan Suomen takausohjelmaan.

<http://www.rakennerahastot.fi/web/valtakunnalliset-teemat/etusivu#>